

Данимир Мандић
Универзитет у Београду, Учитељски факултет

Методичка теорија и пракса број 2/2020
УДК:37:929 Банђур В.
012 Банђур В.
Стр. 249–284

ВЕЉКО БАНЂУР
(поводом седамдесетогодишњице живота)

Вељко Банђур је један од истакнутијих професора Учитељског факултета Универзитета у Београду и аутор значајних и међународно препознатљивих научних студија из области теорије наставе и методологије научноистраживачког рада у области васпитања и образовања. Он остварује запажене резултате у научном и педагошком раду и тиме значајно доприноси раду, угледу и афирмацији Факултета и Универзитета. Значајно је учествовао у изради наставних планова на свим нивоима студија. Као професор и ментор докторских дисертација допринео је, и доприноси, развоју наставних и научноистраживачких кадрова Факултета у области дидактичко-методичких наука, нарочито у области методике наставе. Такође, као професора и члана комисија за израду докторских дисертација његов утицај изузетно је значајан и видљив и на другим факултетима и универзитетима у Републици Србији и Републици Српској. Као члан Матичног научног одбора за друштвене науке у Министарству науке и технолошког развоја Републике Србије он је, дајући значајан допринос развоју педагошке и методичке науке, допринео и угледу и афирмацији Учитељског факултета. И као члан Наставно-научног већа (сада Сената) Универзитета у Београду и Већа друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду, такође је значајано допринео афирмацији и угледу нашег Факултета. Имајући све ово у виду, а поводом седамдесетогодишњице живота и двадесетпетогодишњице рада на Учитељском факултету у Београду, Редакција у овом броју Часописа објављује његову биографију, библиографију, попис дисертација, магистарских теза и специјалистичких радова у чијој је изради учествовао као ментор или члан комисије за оцену и одбрану, попис научних и стручних скупова и научних пројеката у којима је учествовао, те списак научних и стручних публикација које је рецензирао. Уз то, Редакција преузима и објављује и три ауторске и репрезентативне одреднице (Дидактика, Методика, Методика разредне наставе) већ објављене у Лексикону образовних термина (Учитељски факултет, Београд, 2014) .

БИОГРАФИЈА

Вељко Банђур, педагог, редовни професор (6. октобар 1950, Љубиње, Херцеговина). Учитељску школу је завршио у Мостару (1969), студије педагогије и психологије на Филозофском факултету у Сарајеву (1974). На истом Факултету одбранио је магистарску тезу *Идентификовање способости учења математике код ученика основне школе* (1977) и докторску дисертацију *Законитости у промјени положаја ученика у наставном процесу* (1983) из педагогије. Бирао је у звања: асистента (1979), доцента (1983), ванредног (1988) и редовног професора (1993). За дописног члана Српске академије образовања изабран је 2010, а за редовног 2013. године.

Вељко Банђур је радио на Филозофском факултету Универзитета у Сарајеву и на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду. Од 1995. године запослен је на Учитељском факултету Универзитета у Београду. У 40-годишњој универзитетској каријери био је ангажован и на Педагошкој академији у Мостару, Факултету политичких наука у Сарајеву, филозофским факултетима у Приштини, Бањалуци, Источном Сарајеву и Нишу, учитељским/педагошким факултетима у Јагодини, Бијељини, Призрену и Врању и на Дефектолошком факултету у Београду. Ради на основним, мастер и докторским студијама. Предаје Дидактику, Методологију педагошких истраживања и Методику наставе природе и друштва. Био је ментор у изради 12 докторских дисертација, 18 магистарских теза, 16 специјалистичких радова и више десетина дипломских и мастер радова из педагогије, дидактике и методике. Рецензирао је преко 110 стручних и научних публикација. Био је на више студијских боравака и стручних посета у иностранству: Манхајм (1980), Лондон (1990), Хелсинки (2001), Лион (2008), Брисел (2009), Марибор (2012), Загреб (2016), Пекинг (2018), Париз (2019).

На факултету и универзитету је обављао више функција. На Филозофском факултету у Сарајеву био је шеф Катедре за педагогију, председник Одсека за педагогију и психологију и продекан за наставу. На Учитељском факултету у Београду обављао је функције шефа: Катедре за дидактику и методике, Катедре за методику наставе природе и друштва и Катедре за дидактику, руководиоца Већа последипломских магистарских студија и првог руководиоца Већа докторских студија, члана Комисије за развој студијског плана и програма и обезбеђење квалитета на факултету и др. На Универзитету у Београду био је члан Већа Универзитета и члан Стручног већа универзитета за друштвене науке. Био је и председник Савеза педагошких друштава БиХ, члан Председништва Савеза педагошких друштава Југославије и члан Матичног научног одбора за друштвене науке у Министарству науке и технолошког развоја Републике Србије. Члан је Педагошког друштва Републике Српске, Педагошког друштва Србије и Форума педагога. Рецензент је Комисије за акредитацију и проверу квалитета (КАПК) и ЕНИК-НАРИК центра. Вељко Банђур је био одговорни уредник часописа *Наша школа*, Сарајево; главни уредник часописа *Педагогија*, Београд и члан редакције националних часописа *Иновације у настави*, Београд; *Наша школа*, Бања Лука; *Учење и настава*, Београд; *Методичка*

теорија и ѱракса, Београд; *Нова школа*, Бијељина и међународног научног часописа *Croatian Journal of Education*, Загреб.

Области његовог научног интересовања су: *дидактика, методика настава и методологија педагошких истраживања*. Аутор је двадесетак књига (универзитетских уџбеника, приручника и монографија) и више од 140 научних и стручних радова објављених у часописима и зборницима. Радови су му цитирани око 400 пута. Учествовао је на више од 50 националних и међународних научних скупова у земљи и иностранству, од тога четири пута са уводним рефератом. Био је председник или члан двадесетак организационих и научних одбора. Ангажован је на више научноистраживачких пројеката.

За стручни и научни рад добио је више признања: Диплому и сребрну значку Универзитета у Сарајеву, Диплому Савеза педагошких друштава Југославије, Захвалницу Савеза педагошких друштава БиХ, Повељу Форума педагога Србије и др.

БИБЛИОГРАФИЈА

Универзитетски уџбеници

1. **Банђур, В.**, Круљ, Р. и Радовановић, И.: *Стагистика у педагошком истраживању*, Универзитет у Приштини, Приштина, 1996: 1-172.
2. **Банђур, В.** и Поткоњак, Н.: *Методологија педагогије*, Савез педагошких друштава Југославије, Београд, 1999: 1-464.
3. Лазаревић, Ж. и **Банђур, В.**: *Методика настава ѱрироде и друштва*, Учитељски факултети у Јагодини и Београду, 2001: 1-308.
4. Благданић, С. и **Банђур, В.**: *Методика настава ѱрироде и друштва*, БИГЗ и Учитељски факултет у Београду, Београд, 2018: 1-383.

Приручници за сѱуденице и наставнике

1. **Банђур, В.** и Благданић, С.: *Практикум из методике настава ѱрироде и друштва*, Учитељски факултет, Београд, 2005: 1-155.
2. Кундачина, М. и **Банђур, В.**: *Методолошки практикум*, Учитељски факултет, Ужице, 2005: 1-159.
3. **Банђур, В.** и Радовић, В.: *Практикум из дидактике*, Учитељски факултет, Београд, 2007: 1-158.
4. **Банђур, В.** и Ковачевић, З.: *Основе дидактике*, Учитељски факултет, Београд, 2010: 1-142 стр.
5. **Банђур, В.** и Благданић, С.: *Методика настава ѱрироде и друштва*, Учитељски факултет, Београд, 2014: 1-168.

Научне монографије и сѱудије

1. **Банђур, В.**: *Ученик у наставном ѱроцесу*, Веселин Маслеша, Сарајево, 1985: 1-194.

2. **Банђур, В:** *Сјособносѝи учења маѝемаѝике*, ИДП Уѝбеници, приручници и дидактичка средства, Сарајево, 1991: 1-139.
3. **Банђур, В.** и Поткоњак, Н.: *Педаѝошка исѝраживања у школи*, Учитељски факултет – ЦУРО, Београд, 1996: 1-249.
4. Радовановић, И., Мандић, Д. и **Банђур, В.:** *Основе информатѝичке и сѝаѝистѝичке ѝисменосѝи*, Учитељски факултети у Јагодини и Ужицу, 1996: 1-227.
5. **Банђур, В:** *Улоѝа насѝавника у малим и акционим исѝраживањима*, Републички педагошки завод, Бања Лука, 2000: 1-29.
6. **Банђур, В:** *Педаѝошко-метѝодолошко уѝемељење метѝодике разредне насѝаве*, Учитељски факултет, Београд, 2001: 1-72.
7. **Банђур, В.** и Поткоњак, Н.: *Исѝраживање у школи*, Учитељски факултет, Ужице, 2002: 1-238.
8. Кундачина, М. и **Банђур, В.:** *Акционо исѝраживање у школи - насѝавници као исѝраживачи*, Учитељски факултет, Ужице, 2004: 1-216.
9. **Банђур, В.** и Поткоњак, Н.: *Исѝраживачки рад у школи – акциона исѝраживања*, Школска књига, Београд, 2006: 1-249.
10. Кундачина, М. и **Банђур, В.:** *Академско ѝисање*, Учитељски факултет, Ужице, 2007: 1-443.
11. **Банђур, В.,** Кундачина, М. и Бркић, М.: *Тесѝови знања у функцији оцењивања ученика*, Учитељски факултет, Ужице, 2008: 1-160.

Поѝлавља у научним моноѝрафијама и радови у ѝемаѝским зборницима

1. **Банђур, В:** Наставник и акциона истраживања у школи, у: *Меѝа-ѝеоријски акценѝи ѝедаѝошке метѝодолоѝије – контексѝи и њеѝово разумевање*, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад, 2006: 145-158.
2. **Банђур, В:** Правци развоја савремене дидактике, у: *Меѝа-ѝедаѝошке расѝправе: метѝодолошки моменѝи*, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад, 2007: 69-80.
3. **Банђур, В:** Формирање појмова у разредној настави, у: *Метѝодолоѝија засноване ѝеорије*, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад, 2008: 125-140.
4. **Банђур, В:** Оцењивање за развој ученика, у: *О односу квалитѝатѝивних и кванѝитѝатѝивних метѝода у ѝедаѝошким исѝраживањима*, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад, 2008: 189-199.
5. **Банђур, В:** Метѝодологија дидактике, у: *Меѝа-ѝеоријски ѝрисѝуѝи у ѝедаѝоѝији*, Савез педагошких друштава Војводине, Нови Сад, 2009: 163 – 180.
6. **Bandur, V.** and Radovanović, I.: Student in the critically-oriented teaching process, in: *A pupil and a teacher in contemporary education*, Nowy Sacz, 2010: 67-75.
7. **Bandur, V.** and Maksimović, J: Planning Akcion Research in the Educational Process, in: *Paradigms and Research of Educational Practice*, edited by J. Cynthia McDermott, Alison Kington and Maria Matulčikova, Los Angeles: Department of Education, Antioch University Los Angeles, 2012: 135-148.

8. **Bandur, V.** and Radovanović, I.: Teacher research – the process of cognition by changing and changing through cognition, in: *Theoretical and practical dimensions of contemporary education. Selected issues*, Nowy Sacz, 2012: 82-89.
9. **Bandur, V.** i Maksimović, J: Metodološke metateorijske koncepcije pedagoško-didaktičkih teorija i afirmacija akcionih istraživanja, u: *Pedagoške dileme sodobne šole*, Pedagoška fakulteta, Koper, 2013: 39-52.
10. **Bandur, V.** and Maksimović, J: Akcion Research in the Educational Process, in: *Contemporary School and Education*, edited by Hanna Butenko end Boris Kožuh, Horlivka: Institute for Foreign Languages of the State Higher Educational Establishment, 2013: 59-72.
11. **Bandur, V.** & Radovanović, I.: Current trends in education and teaching, in: *Modern trends in teaching and education*, Univerzitet u Beogradu - Učiteljski fakultet in Belgrade & Panstwowa Wyzsa Szkola Zawodowa w Nowym Saczu, Belgrade – Nowy Sacz, 2016: 28-36.
12. Maksimović, J. & **Bandur, V.**: Modern critical/praxis-oriented paradigms and action research, in: *Theoretical framework of education*, Edited by J. Cynthia McDermott, Anna Kožuh. Los Angeles: Education Department, Antioch University Los Angeles, USA, 2016: 45-56.
13. **Bandur, V.**, Maksimović, J. & Osmanović. J.: Methodological competence of teachers and professional associates for implementing the research, in: *Lodging the Theory in Social and Educational Practice*, Editing by J. Cynthia McDermott, Mara Cotič & Anna Kožuh. Reviewer: Karel Rydl, Joanna Aksman, Los Angeles: Education Department, Antioch University Los Angeles, USA, 2018: 147-168.
14. **Bandur, V.** & J. Maksimović: Action research and didactic practice in teacher education, in: *Didactic challenges*, Editing by J. Cynthia McDermott & Josif Valenta. Reviewer: Karel Rydl, Hana Kasikova, Los Angeles: Education Department, Antioch University Los Angeles, USA, 2018: 55-68.
15. **Bandur, V.**, Blagdanić, S. & Stojanović, A.: Complexity of Professional Training of Teacher for a Modern Teaching, in: *Professional Competences for Teaching in the 21st Century*, Editing by Vera Savić & Olivera Cekić-Jovanović, Jagodina: Fakultet pedagoških nauka Univerziteta u Kragujevcu, 2020: 24-36.

Радови у зборницима са међународних и националних научних скупова

1. **Банђур, В:** Ефикасност предикције општег школског успјеха и школског успјеха у математици на основу способности учења математике, у: *Зборник радова са 11. јујословенској савештовања школских њедајоја, њсихолоја и социјалних радника*, Нови Сад, 1979: 147-154.
2. **Банђур, В:** Потреба и могућност учествовања ученика у васпитно-образовном процесу, у *Зборнику: Настава у савременој школи*, Школске новине, Загреб, 1987: 247-252.
3. **Банђур, В:** Едукативно-правни оквири положаја ученика основне школе, у *Зборнику: 100 година учишњелства у БиХ*, Веселин Маслеша, Сарајево, 1989: 23-31.
4. **Банђур, В:** Остваривање васпитне функције школе стваралачким ангажовањем ученика у настави, у *Зборнику: Одјојна функција школе и друштва*, Филозофски факултет, Задар, 1990: 79-86.

5. **Банђур, В:** Техничко-технолошки и организациони оквири испољавања ученика у наставном процесу, у Зборнику: *Нова образовна и информациона технологија*, Педагошка академија за образовање учитеља, Београд, 1991: 129-134.
6. **Банђур, В:** Аутономија личности ученика у критичким теоријама наставе, у Зборнику: *Аутономија личности и васпитање*, Педагошко друштво Србије, Београд, 1997: 87-91.
7. **Банђур, В:** Критичко преиспитивање вредновања рада ученика и њихове партиципације у вредновању, у Зборнику: *Чиниоци и индикатори ефикасности и методе унапређивања основног васпитања и образовања*, Заједница учитељских факултета Србије, Београд, 1997: 42-51.
8. **Банђур, В:** Теорије о предмету проучавања методике, у: *Методика – научна и наставна дисциплина*, Учитељски факултет, Јагодина, 1998: 35-40.
9. **Банђур, В:** Савремена дидактичка мисао, у Зборнику: *Традиција и савременост*, том II, Филозофски факултет, Бања Лука, 2004: 1077-1086.
10. Дејић, М. и **Банђур, В.:** Концепција математичких способности и њихова класификација, у Зборнику: *Даровитост, интеракција и индивидуализација у настави*, Виша школа за образовање васпитача, Вршац-Темишвар, 2006: 398-411.
11. **Банђур, В:** Педагошки опус Васе Пелагића, у Зборнику: *Дојринос Срба из Босне и Херцеговине науци и култури*, Филозофски факултет, Пале, 2007: 423-435.
12. Радовић, В., **Банђур, В.** и Радовановић, И.: Методе поучавања и учења у функцији управљања образовањем, у Зборнику: *Дидактичко-методички аспекти промена у основно-школском образовању*, Учитељски факултет, Београд, 2007: 35-40.
13. **Банђур, В.,** Благоданић, С. и Картал, В.: Картографско описмењавање ученика у млађим разредима основне школе, у Зборнику: *Иновације у основно-школском образовању – од историје ка будућем*, Учитељски факултет, Београд, 2008: 276-283.
14. **Банђур, В.** и Ковачевић, З.: Питања и задаци у уџбеницима као део инструкционе апаратуре за самостално учење, у Зборнику: *Иновације у основно-школском образовању – вредновање*, Учитељски факултет, Београд, 2009: 43 -51.
15. Ристановић, Д. и **Банђур, В.:** Менторство у систему професионалне праксе иницијалног образовања учитеља, у Зборнику: *Унапређивање образовања учитеља и наставника – од селекције до праксе*, Учитељски факултет, Јагодина, 2009: 115 – 134.
16. Mandić, D., Lalić, N. and **Bandjur, V.:** Managing Innovations in Education, u: *Recent Advances in Artificial Intelligence, Knowledge Engineering & Data Bases*, University of Cambridge, Cambridge, 2010: 231 – 236.
17. Mandić, D., **Bandjur, V.** and Lalić, N.: Computer Aided Research in Managing Educational Process, in: *Latest Trends on Engineering Education*, Corfu Island, Greece, 2010: 373 - 377.
18. Mandić, D., Martinović, D., Lalić, N. and **Bandjur, V.:** Decision Support system in Physical Education, in: *Recent Advances in Artificial Intelligence, Knowledge Engineering & Data Bases*, University of Cambridge, Cambridge, 2011: 309 – 313.

19. **Банђур, В:** Наставне стратегије за успјешно учење, у Зборнику: *Наука и иденитијетет*, књига 6, том 2, Филозофски факултет у Источном Сарајеву, Пале, 2012: 325-340.
20. **Банђур, В.** и Благданић, С.: Однос глобалних и националних историјских догађаја и развој историјског мишљења у настави природе и друштва, у Зборнику: *Наука и глобализација*, књига 8, том 2/2, Филозофски факултет у Источном Сарајеву, Пале, 2014: 809-820.
21. **Банђур, В.** и Радовановић, И.: Наставник у акционим истраживањима, у Зборнику: *Квалитетет васпитно-образовној рада*, Друштво педагога Републике Српске, Бања Лука, 2014: 29-39.
22. Дејић, М., **Банђур, В.** и Мартиновић, Д.: Практична примена хеуристичке методе у настави, *ајсџракџ*, у Зборнику: *Савремени математички проблемџ*, Филозофски факултет у Источном Сарајеву, Пале, 2018: 45-45
23. Ковачевић, З., Мишчевић-Кадијевић, Г. и **Банђур, В.:** Сараднички односи будућих практичара – основа за грађења партнерства у пракси, у Зборнику: *Иницијално образовање и стџручно усавршавање васпитача – партнерство у грађењу квалитетета*, Висока школа струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре – Сирмиум, Сремска Митровица, 2019: 79-92.
24. **Банђур, В.** и Николић, И: Нове улоге наставника у настави усмереној на ученика, у Зборнику: *Иновативни процесџи васпитања и образовању: стање, дилеме и перспективе*, Учитељски факултет у Призрену – Лепосавић, Лепосавић, 2019: 213-223.
25. **Банђур, В.,** Живковић, Љ. и Џиновић, М: Интердисциплинарни приступ садржајима у настави природе и друштва, у Зборнику: *Наука и настава данас*, Педагошки факултет, Бијељина, 2020.
26. Ристановић, Д. и **Банђур, В.:** Теоријско-методолошке претпоставке развијања компетенција ученика путем пројектне наставе, у Зборнику: *Програмске (ре)форме у образовању и васпитању – изазови и перспективе*, Учитељски факултет, Београд, 2020: 375-384.
27. Благданић, С., Ковачевић, З. и **Банђур, В.:** Истраживачке вештине ученика у настави природе и друштва – између исхода учења и наставних садржаја, у Зборнику: *Програмске (ре)форме у образовању и васпитању – изазови и перспективе*, Учитељски факултет, Београд, 2020: 421-435.

Чланци у научним часописима

1. **Банђур, В:** Испитивање повезаности између логике читања и успјеха у модерној математици, *Искусџва* (Сарајево), 1974, 10: 47-62.
2. **Банђур, В:** Основи теорије факторске анализе и њене примјене у психолошко-педагошким истраживањима, *Наша школа* (Сарајево), 1975, 3-4: 183-187.
3. **Банђур, В:** Интроспективна истраживања структуре способности учења математике, *Искусџва* (Сарајево), 1977, 2: 15-21.
4. **Банђур, В:** Идентификовање способности учења математике, *Психологија* (Београд), 1978, 1-2: 53-69.

5. **Банђур, В:** Факторска истраживања структуре способности учења математике, *Наша школа* (Сарајево), 1978, 1-2: 69-76.
6. **Банђур, В:** Ефикасност предикције општег школског успјеха и школског успјеха у математици на основу способности учења математике и интелигенције, *Педагошка стварност* (Нови Сад), 1978, 5: 463-480.
7. **Банђур, В:** Терстонова центроидна метода – најрационалнија факторска солуција, *Педагошка стварност* (Нови Сад), 1979, 2: 159-169.
8. **Банђур, В:** Примјена анализе коваријансе у педагошким и психолошким истраживањима, *Педагошка стварност* (Нови Сад), 1979, 5: 435-444.
9. **Банђур, В:** Симптоматска ваљаност школске скале оцјењивања, *Наша школа* (Сарајево), 1979, 9-10: 604-611.
10. **Банђур, В:** Допринос Ингвара Верделина психологији наставе математике, *Школски вјесник* (Сплит), 1979, 4: 293-295.
11. **Банђур, В.** и Слатина, М.: Неке опште методолошке претпоставке адекватног избора и употребе статистичких техника у истраживању педагошко-психолошких проблема, *Наша школа* (Сарајево), 1980, 7-8: 368-394 и 9-10: 555-574.
12. **Банђур, В:** Факторска валидација тестова способности учења математике, *Педагошка стварност* (Нови Сад), 1980, 2: 172-187.
13. **Банђур, В:** Математичке основе факторске анализе, *Педагошка стварност* (Нови Сад), 1981, 1: 81-86.
14. **Банђур, В:** Потреба и могућност вредновања постигнућа студената, *Билтен Универзитета* (Сарајево), 1983, 2: 47-56.
15. **Банђур, В:** Законитост у промјени положаја ученика у наставном процесу, *Наша школа* (Сарајево), 1983, 7-8: 433-449.
16. **Банђур, В:** Педагошке и дидактичке претпоставке побољшања положаја ученика у настави, *Педагогија* (Београд), 1983, 4: 204-220.
17. **Банђур, В:** Самоуправно испољавање ученика у наставном процесу, *Педагогија* (Београд), 1984, 1: 101-105.
18. **Банђур, В:** Развијање југословенског социјалистичког патриотизма – битна функција наставе, *Настава* (Бања Лука), 1984, 1: 13-18.
19. **Банђур, В:** Друштвени и дидактичко-правни оквири стваралачког испољавања ученика у васпитно-образовном раду, *Наша школа* (Сарајево), 1984, 5-6: 273-282.
20. **Банђур, В:** Мјесто и улога ученика у настави нове школе, *Педагогија* (Београд), 1984, 4: 465-483.
21. **Банђур, В:** Наставничка дјелатност др Мухамеда Мурадбеговића на Филозофском факултету у Сарајеву, *Наша школа* (Сарајево), 1986, 7-10: 31-34.
22. **Банђур, В:** Стање, проблеми и достигнућа југословенске дидактике, *Педагогија* (Београд), 1986, 3: 379-380.

23. **Банђур, В:** Мјесто и улога наставника у процесу мијењања положаја ученика у васпитно-образовној дјелатности, *Педагоџија* (Београд), 1987, 2: 179-182.
24. **Банђур, В:** Актуелна питања марксистичке утемељености васпитања и образовања у нашем самоуправном социјалистичком друштву, *Наша школа* (Сарајево), 1988, 3-4: 97-110.
25. **Банђур, В:** Живот и педагошко дјело Васе Пелагића, *Наша школа* (Сарајево), 1988, 7-8: 344-360.
26. **Банђур, В:** Мјесто и улога васпитаника у васпитно-образовном процесу, *Педагоџија* (Београд), 1989, 3: 315-324.
27. **Банђур, В:** Воспитната функција на наставните содржини, *Просветно дело* (Скопје), 1990, 2: 73-81.
28. **Банђур, В:** Савремене тенденције у вредновању рада ученика, *Педагоџија* (Београд), 1991, 1-2: 9-14.
29. **Банђур, В:** Савремене дидактичке теорије, *Наша школа* (Сарајево), 1991, 3-4: 113-122.
30. **Банђур, В:** Разумијевање наставе у контексту различитих истраживачких традиција, *Настава и васпитање* (Београд), 1993, 1-2: 3-8.
31. **Банђур, В:** Циљеви васпитања у светлости критички усмерене педагогије, *Педагоџија* (Београд), 1993, 1-2: 92-95.
32. **Банђур, В:** Новија схватања интенционалности наставе, *Иновације у настави* (Београд), 1993, 1-2: 15-19.
33. **Банђур, В:** Дидактички правци методолошког обележја, *Радова Одсека за педагоџију и Одсека за психологију Филозофској факултету у Новом Саду*, 1994: 11-15.
34. **Банђур, В:** Критичка епистемолошко-методолошка оријентација у педагогији, *Педагоџија* (Београд), 1995, 1-4: 343-349.
35. **Банђур, В:** Отворена методолошка питања хуманистички ангазоване дидактике, *Иновације у настави* (Београд), 1996, 3: 162-166.
36. Radovanović, I., Mandić, D. i **Bandur, V.:** Statistical Processing and Data Analyses Aided by Software Package "Stat View" 512, ACADRES 96, University of Banat, Timisoara, 1996: 11-39.
37. **Банђур, В:** Настава у функцији самоодређења личности ученика, *Српска вила* (Бијељина), 1997, 5: 81-86.
38. Кундачина, М. и **Банђур, В.:** Израда и употреба микро-тестова знања у разредној настави, *Педагоџија* (Београд) 1997, 1-2: 53-64.
39. **Банђур, В.** и Кундачина, М.: Библиографија радова из методике наставе природе и друштва, *Педагоџија* (Београд), 1997, 1-2: 86-126.
40. **Банђур, В:** Припремање и ток експерименталних истраживања у школи, *Зборник радова Филозофској факултету у Приштини* (Приштина), 26-27, 1997: 257-267.
41. **Банђур, В:** Критичко-методолошко утемељење методике васпитно-образовног рада, *Наша школа* (Бања Лука), 1997, 3-4: 218-223.
42. **Банђур, В:** Личност ученика у критичким теоријама образовања, *Педагоџија* (Београд), 1999, 1-2: 14-17.

43. **Банђур, В:** Мала (микро) педагошка истраживања, *Наша школа* (Бања Лука), 1999, 1-2: 58-62.
44. **Банђур, В:** Предметно-методолошке особености методике разредне наставе, *Наша школа* (Бања Лука) 2000, 3-4: 51-69.
45. **Банђур, В:** Педагошко-вредносна обележја еманципаторске наставе, *Педагогија* (Београд), 2000, 1: 18-21.
46. **Банђур, В:** Основне истраживачка традиције у педагогији, *Радови Филозофској факултетејта* Филозофски факултет (Српско Сарајево), 2000: 287-296.
47. **Банђур, В:** Педагошка истраживања у разредној настави, *Наша школа* (Бања Лука), 2001, 1-2: 56-65.
48. **Банђур, В:** Основне епистемолошко-методолошке оријентације у педагогији, *Зборник Института за педагошка истраживања* (Београд), 2001, 33: 467-473.
49. **Банђур, В:** Проблеми и могућности унапређивања методике разредне наставе, *Педагогија* (Београд), 2001, 4: 1-18.
50. **Банђур, В:** Методичка истраживања у разредној настави, *Радови Филозофској факултетејта*, Филозофски факултет (Српско Сарајево), 2003: 29-44.
51. **Банђур, В.** и Радовановић, И.: Телеолошко разумевање наставе у критички усмереној дидактици, *Иновације у настави* (Београд), 2007, 1: 5-11
52. Кундачина, М. и **Банђур, В.:** Синоними у педагошкој методологији, *Педагогија*, (Београд), 2007, 3: 411-423.
53. **Банђур, В:** Савремени модели рада у настави природе и друштва, *Радови Филозофској факултетејта*, Филозофски факултет (Источно Сарајево), 2007: 155-176.
54. Мишчевић-Kadijević, G. and **Bandur, V.:** Pupil Meta-cognitive Control and Attitudes toward Elementary Science, *Педагогија*, (Београд), 2008, 2: 244-250.
55. Dejić, M., **Bandur, V.** and Pinter Krekić, V.: The Development of Children's Combinatorial Capabilities in the Early Stage of Mathematics Teaching, *Educatia plus*, (Arad), 2008, 7: 316 -326.
56. Ковачевић, З., и **Банђур, В.:** Значајни моменти у развоју инструкционе теорије, *Педагогија*, (Београд), 2008, 3: 402-409.
57. Веиновић, З. и **Банђур, В.:** Школа у природи и образовање за животну средину, *Педагошка стварност* (Нови Сад), 2008, 9-10: 973-980.
58. **Банђур, В.** и Мишчевић-Кадиевић, Г.: Кооперативна настава природе и друштва и декларативна знања ученика, *Педагогија*, (Београд), 2009, 4: 601-606
59. Мишчевић-Кадиевић, Г. и **Банђур, В.:** Кооперативни приступ у настави природе и друштва и процедурална знања ученика, *Педагогија* (Београд), 2011, 1: 121-125.
60. **Банђур, В.** и Максимовић, Ј.: Настанак и историјски развој акционих истраживања, *Педагогија* (Београд), 2011, 4: 579-588.
61. **Банђур, В:** Акциона истраживања у разредној настави, *Годишњак САО*, Српска академија образовања (Београд), 2011: 95-112.

62. Банђур, В. и Радовановић, И.: Аутономија личности ученика – циљ наставе и образовања, *Годишњак САО, Српска академија образовања* (Београд), 2011: 247-258.
63. Банђур, В. и Максимовић, Ј.: Улога акционих истраживања у унапређивању васпитно-образовне праксе, *Насијава и васпийијање* (Београд), 2012, 1: 22-32.
64. Dejić, M., **Bandjur, V.** and Mrdja, M.: Interactive Processing of Measuring and Measurements in the Younger Grades in Primary Schools, *Journal Plus Education* (Arad), 2012, 1: 98-114.
65. Мандић, Д., Лалић, Н. и **Банђур, В.:** Управљање иновацијама у образовању, *Нова школа* (Бијељина), 2012, 9-10: 117-126.
66. Благоданић, С. и **Банђур, В.:** Историјски извори у функцији развоја историјског мишљења у настави природе и друштва, *Насијава и васпийијање* (Београд), 2013, 2: 234-249.
67. Максимовић, Ј. и **Банђур, В.:** Савремена акциона истраживања и методолошко образовање наставника рефлексивног практичара, *Теме* (Ниш), 2013, 2: 595-610.
68. **Bandur, V.** and Maksimović, J.: The Teacher – A Reflective Researcher of the Teaching Practice, *Croatian Journal of Education* (Zagreb), 2013, Vol. 15, Sp.Ed.No. 3: 99-124.
69. Ковачевић, З., **Банђур, В.** и Благоданић, С.: Истраживачке технике – садржај у уџбеницима света око нас, *Педагогија* (Београд), 2013, 4: 630-639.
70. Цекић Јовановић, О., Ристановић, Д. и **Банђур, В.:** Образовно-рачунарски софтвер у функцији осавремењавања курикулума природе и друштва, *Насијава и васпийијање* (Београд), 2014, 2: 259-273.
71. Мишчевић-Кадиевић, Г. и **Банђур, В.:** Разумевање метакогниције у контексту школског учења, *Педагогија* (Београд), 2014, 3: 341-345.
72. **Банђур, В.** и Максимовић, Ј.: Акциона истраживања у педагошким тумачењима, *Педагогија* (Београд), 2015, 2: 170-178.
73. **Банђур, В.** и Бошњак, Б.: Метакогниција: концептуална и методолошка разматрања, *Теме*, (Ниш), 2016, 1: 365-378.
74. **Банђур, В.** и Каурин, С.: Разумијевање положаја ученика у контексту различитих дидактичких и глотодидактичких концепција, *Педагогија* (Београд), 2016, 4: 381-391.
75. Džinović, D., Martinović, D., Mandić, D., **Bandur, V.:** Preschool Institution as a Determinant of the Development of Petty Motor in Preschool Children, *Journal Plus Education* (Arad), 2018, 1: 55-65.
76. Mandic, D., Dzinovic, D., Martinovic, D., **Bandjur, V.:** Social Status of the Family as a Determinant of the Development of Lateralization, Gross and Fine Motor Skills in Preschool Children, *International Journal of Education and Information Technologies* (Prague), 2018, 12: 58-63.
77. **Bandjur, V.,** Ristanović, D., Stanojević, V.: The Influence of a Projekat-based Learning Model in Science and Studies on Adoption of Students' Procedural Knowledge, *Collection of Papers of the Faculty of Philosophy* (Kosovska Mitrovica), 2018, 3: 279-297.
78. Arsić, Z., **Bandur, V.:** Razvoj didaktičkog shvatanja, *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini*, (Kosovska Mitrovica), 2019, 2: 223-238.

79. **Banđur, V.**, Mandić, D., Martinović, D., Nikolić, I.: Teachers' Training for the New Roles in Teaching, *Journal Plus Education* (Arad), 2019, 2: 7-11.
80. Николић, И., **Банђур, В.** и Мартиновић, Д.: Улоге наставника у школи дигиталног доба, *Социолошки преглед*, (Београд), 2020, 1: 88-103.

Енциклопедијске и лексиконске одреднице

1. **Банђур, В.**: Културно-образовне и сродне дјелатности у БиХ, *Енциклопедија Југославије*, II књига, Југословенски лексикографски завод, Загреб, 1982: 335-337.
2. Јовановић, А. и **Банђур, В.**: Академско писање, *Лексикон образовних термина*, Учитељски факултет, Београд, 2014: 20-21.
3. **Банђур, В.**: Дидактика, *Лексикон образовних термина*, Учитељски факултет, Београд, 2014: 148-150.
4. **Банђур, В.**: Дидактика нове школе, *Лексикон образовних термина*, Учитељски факултет, Београд, 2014: 150-151.
5. **Банђур, В.**: Дидактика старе школе, *Лексикон образовних термина*, Учитељски факултет, Београд, 2014: 151-151.
6. **Банђур, В.**: Задачи наставе, *Лексикон образовних термина*, Учитељски факултет, Београд, 2014: 219-219.
7. **Банђур, В.**: Методика, *Лексикон образовних термина*, Учитељски факултет, Београд, 2014: 404-405.
8. **Банђур, В.**: Методика разредне наставе, *Лексикон образовних термина*, Учитељски факултет, Београд, 2014: 418-419.
9. **Банђур, В.**: Разредна настава, *Лексикон образовних термина*, Учитељски факултет, Београд, 2014: 659-660.
10. **Банђур, В.**: Ученик, *Лексикон образовних термина*, Учитељски факултет, Београд, 2014: 841-842.

Прикази и оцене

1. **Банђур, В.**: Мирко Богићевић: Технологија савремене наставе, *Искусства* (Сарајево), 1975, 3-4: 95-97.
2. **Банђур, В.**: Радивој Квашчев: Развијање креативног понашања личности, *Наша школа* (Сарајево), 1975, 7-8: 456-458.
3. **Банђур, В.**: Авантура у психолошки хиперпростор, *Лица* (Сарајево), 1976, 5: 238-241.
4. **Банђур, В.**: Славко Кркљуш: Учење у настави откривањем, *Настава и васпитање* (Београд), 1978, 5: 689-691.
5. **Банђур, В.**: Петар Стојаковић: Развијање способности учења, *Педагошка стварност* (Нови Сад), 1981, 4: 375-378.
6. **Банђур, В.**: Шести конгрес педагога Југославије, *Сазнања* (Бања Лука), 1986, 2: 163-166.

7. **Банђур, В:** Влатко Превишић: Стваралаштво и ваннаставне активности, *Просвјетни лист* (Сарајево), 1989, 3: 12-12.
8. **Банђур, В:** Милорад Бањанин: Управљање и дизајн – примена у образовању, *Иновације у настави* (Београд), 1993, 1-2: 96-97.
9. **Банђур, В:** Драго Бранковић: Педагошке теорије, *Педагогија* (Београд), 1999, 3: 118-119.
10. **Банђур, В:** Монолошка метода у настави (др Вера Ж. Радовић, *Rhetorice docens* – стандарди за примену монолошке методе у настави), *Учење и настава* (Београд), 2015, 1: 193-195.
11. **Банђур, В:** Душан Ристановић: Пројектни модел наставе природе и друштва, *Иновације у настави* (Београд), 2020, 1: 143-144.

Остали радови

1. **Банђур, В:** Векслер, С. И.: Развијање способности критичког мишљења у настави математике, *Наша школа* (Сарајево), 1976, 9-10: 644-647. (превод)
2. **Банђур, В:** Живот и рад проф. др Николе Филиповића, *Наша школа* (Сарајево), 1986, 5-6: 395-403.
3. **Банђур, В:** Селективна библиографија др Николе Филиповића, *Наша школа* (Сарајево), 1986, 5-6: 399-403.
4. **Банђур, В:** Библиографија др Мухамеда Мурадбеговића, *Наша школа* (Сарајево), 1986, 7-10: 111-117.
5. **Банђур, В:** Предговор зборнику: *100 година учитељства у БиХ*, Веселин Маслеша, Сарајево, 1989: 3-5.
6. **Банђур, В:** Предговор књизи др Бошка Влаховића: *Трансфер иновација у образовању*, Научна књига, Београд, 1993: 3-5.
7. **Банђур, В:** Др Никола С. Филиповић (1926-2001), *Педагогија* (Београд), 2001, 2: 103-104. (сећање)

УЧЕШЋЕ У ИЗРАДИ, ОЦЕНИ И ОДБРАНИ ДОКТОРСКИХ ДИСЕРТАЦИЈА, МАГИСТАРСКИХ ТЕЗА И СПЕЦИЈАЛИСТИЧКИХ РАДОВА

1.0. Докторске дисертације

1.1. Менторство

1. Драго Бранковић: Развојни токови и донети дидактичких теорија, Филозофски факултет, Нови Сад, 1994.
1. Вера Слијепчевић-Башић: Општи модел усвајања основних појмова у разредној настави, Филозофски факултет, Нови Сад, 1996.
1. Данијела Василијевић: Утицај индивидуализоване наставе на квалитет знања о природи, Учитељски факултет, Београд, 2005.
1. Биљана Сладоје-Бошњак: Наставни стилови и метакогнитивне стратегије ученика, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2008.

1. Гордана Мишчевић: Утицај кооперативне наставе природе и друштва на квалитет знања ученика, Учитељски факултет, Београд, 2008.
1. Јелена Максимовић: Улога акционих истраживања у унапређивању васпитно-образовне праксе, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2011.
1. Сања Благоданић: Историјски садржаји у настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2011.
1. Зорица Ковачевић: Континуитет у оспособљавању деце предшколског и млађег основношколског узраста за самостално учење, Учитељски факултет, Београд, 2013.
1. Зорица Веиновић: Потрошачки начин живота и проблеми у животној средини у настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2013.
1. Душан Ристановић: Улога пројектног модела рада у настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2015.
1. Нина Нинковић: Улога награде и казне у васпитно-образовном раду, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2015.
1. Мирко Ђукановић: Улога мултимедија у реализацији наставе природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2016.

1.2. Чланство

1. Хашим Муминовић: Развој методичких концепција наставе наше основне школе од 1945. до 1985. године, Филозофски факултет, Сарајево, 1988.
2. Светозар Милијевић: Иновације у педагошкој теорији и наставној пракси, Филозофски факултет, Сарајево, 1991.
3. Бошко Влаховић: Функције центара за дисеминацију наставних иновација, Филозофски факултет, Сарајево, 1991.
4. Ивица Радовановић: Стил понашања наставника и ставови ученика о вредностима физичког васпитања, Филозофски факултет, Нови Сад, 1994.
5. Никола Мијановић: Техничко-технолошки развитак као фактор средњошколског образовања кадрова за индустрију, Филозофски факултет, Нови Сад, 1994.
6. Нада Вилотијевић: Утицај породице на вредносне оријентације младих који се опредељују за учитељски позив, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2001.
7. Весна Вучинић: Компаративна анализа језичких способности деце оштећеног вида и деце редовне основне школе, Дефектолошки факултет, Београд, 2002.
8. Данијела Илић-Стошовић: Вредновање школског успеха ученика с телесном инвалидношћу, Дефектолошки факултет, Београд, 2005.
9. Јасмина Миљковић: Ефекат изабране репрезентације на успешност елемената вероватноће и статистике у настави математике, Учитељски факултет, Београд, 2005.
10. Валерија Крекић: Савремене методичке трансформације елемената комбинаторике у почетној настави математике, Учитељски факултет, Београд, 2008.
11. Зорица Јоцић: Проблемска настава граматике, Учитељски факултет Београд, 2009.

12. Тајјана Михајловић: Оспособљеност ученика старијег основно-школског узраста за самостално учење и њихова образовно-васпитна постигнућа, Филозофски факултет, Бања Лука, 2010.
13. Славица Костић: Настава матерњег и нематерњег језика у српско-мађарској билингвалној средини у првом разреду основне школе, Учитељски факултет, Београд, 2010.
14. Драгољуб Шобајић: Развој пијанистичке технике у почетној настави клавира, Учитељски факултет, Београд, 2011.
15. Александра Јовић-Милетић: Интеграција традиционалног и класичног музичког образовања у настави почетног музичког описмењавања, Учитељски факултет, Београд, 2011.
16. Маријана Зељић: Методичка трансформација алгебарских садржаја у почетној настави математике, Учитељски факултет, Београд, 2011.
17. Вера Радовић: Монолошка метода у основношколској настави – стандарди и ефекти, Филозофски факултет, Београд, 2012.
18. Мара Шиљак: Импликације промене наставног програма у основној школи на образовно постигнуће ученика у настави техничког образовања, Технички факултет „Михајло Пупин“, Зрењанин, 2012.
19. Маргарета Скопљак: Утицај методичких модела интерактивног учења на ток наставне комуникације и васпитно-образовне исходе, Филозофски факултет, Бања Лука, 2013.
20. Мирела Мрђа: Интерактивна настава математике у млађим разредима основне школе, Учитељски факултет, Београд, 2013.
21. Саво Јовић: Методички приступ епским народним песмама са јеванђељским мотивима, Учитељски факултет, Београд, 2013.
22. Оливера Ђокић: Реално окружење у почетној настави геометрије, Учитељски факултет, Београд, 2013.
23. Ирена Голубовић Илић: Могућности оспособљавања ученика за самостални истраживачки рад у настави природе и друштва, Филозофски факултет, Нови Сад, 2014.
24. Биљана Новковић Цветковић: Информационо-образовне иновације у функцији моделовања ефикасне школе у савременом друштву, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2015.
25. Миланка Џиновић: Дидактичка трансформација географских садржаја од I до IV разреда основне школе, Географски факултет, Београд, 2015.
26. Далиборка Шкипина: Образовање и стручно усавршавање наставника разредне наставе у Босни и Херцеговини у другој половини XX вијека, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2015.
27. Марија Павловић: Улога ликовног дела у васпитању и образовању деце предшколског и основно-школског узраста, Учитељски факултет, Београд, 2015.

28. Драган Бранковић: Значај превентивних вежбања за развој моторичких способности и морфолошких карактеристика код ученика млађих разреда основне школе, Учитељски факултет, Београд, 2016.
29. Радмила Стојановић: Улога уџбеника у процесу музичког описмењавања ученика млађих разреда основне школе, Учитељски факултет, Београд, 2018.
30. Горана Старијаш: Улога наставника и ученика у хеуристичкој настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2019.
31. Милана Дабић Боричић: Методички аспекти формирања алгебарских закона у почетној настави математике, Учитељски факултет, Београд, 2019.
32. Јелена Османовић: Улога и значај поступка ретестирања у квази-експерименталним истраживањима у педагогији, *оцена шеме*, Филозофски факултет, Ниш, 2019.
33. Рада Шћепановић: Постављање проблема у циљу вредновања математичких знања, *оцена шеме*, Учитељски факултет, Београд, 2020.
34. Маша Ђуришић: Повезаност школске климе и проблема у понашању ученика млађих разреда основне школе, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Београд, 2020.
35. Марија Милинковић: Ефикасност примене образовно-рачунарског софтвера у почетној настави геометрије (*оцена шеме*), Учитељски факултет, Београд, 2020.
36. Владимир Живановић: Улога тематске наставе одбојке у развоју морфолошког и моторичког статуса ученика основне школе (*оцена шеме*), Учитељски факултет, Београд, 2020.

2.0. Магистарске тезе

2.1. Менторство

1. Љиљана Кнежевић: Вредновање циљева и садржаја наставе природе и друштва у основној школи, Филозофски факултет, Сарајево, 1991.
2. Гордана Мишчевић: Утицај проблемске наставе познавања природе на мета-когнитивне активности ученика, Учитељски факултет, Београд, 2004.
3. Сања Благоданић: Методичка ефикасност мреже појмова у настави познавања природе, Учитељски факултет, Београд, 2005.
4. Љиљана Станимировић-Митић: Дидактичко методичке основе и особености еколошког васпитања и образовања у основној школи, Учитељски факултет, Врање, 2006.
5. Муамер Ала: Методичка ефикасност иновирања садржаја саобраћајног образовања у програмима наставе природе и друштва, Учитељски факултет, Врање, 2006.
6. Ирена Голубовић-Илић: Индивидуализација наставе природе и друштва задацима различитих нивоа сложености, Учитељски факултет, Јагодина, 2006.
7. Душан Ристановић: Хеуристичка настава и ефекти њене примене у познавању природе и познавању друштва, Учитељски факултет, Јагодина, 2006.
8. Мишко Јовановић: Улога музеја у процесу упознавања ученика са прошлошћу, Учитељски факултет, Београд, 2006.

9. Зорица Веиновић: Настава природе и друштва у функцији одрживог развоја, Учитељски факултет, Београд, 2006.
10. Зорица Ковачевић Инструкција за самостално учење у уџбеницима за млађе разреде основне школе, Учитељски факултет, Београд, 2006.
11. Небојша Пејковић: Дидактичко-методичке вредности излета у настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2008.
12. Данијела Степановић: Еколошко васпитање и образовање ученика у млађим разредима основне школе, Учитељски факултет, Београд, 2009.
13. Ивко Николић: Објекти рада у настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2009.
14. Драган Павловић: Методичка ефикасност мултимедије у настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2009.
15. Мирко Ђукановић: Метода демонстрације у настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2009.
16. Нина Нинковић: Педагошко-психолошке карактеристике наставника и њихов однос према оцјењивању ученика, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2010.
17. Мирјана Милошевић: Самосталан рад ученика у проблемској настави природе и друштва, Педагошки факултет, Јагодина, 2010.
18. Оља Ђоровић: Заступљеност еколошких садржаја у настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2016.

2.2. Чланство

1. Цвијан Ђапановић: Проблем рационализације наставе природних наука, Филозофски факултет, Сарајево, 1984.
2. Мустафа Мушић: Рационализација образовања и оспособљавања радника у пољопривреди, Филозофски факултет, Сарајево, 1988.
3. Љубинка Крунић: Утицај модела васпитног дјеловања родитеља и наставника на социјално понашање ученика, Филозофски факултет, Сарајево, 1988.
4. Василија Вељковић: Експериментална верификација модела педагошког рада из области хуманизације међу половима са ментално ретардираним ученицима, Филозофски факултет, Сарајево, 1988.
5. Лука Брковић: Положај жене у Библији, Курану и Талмуду, Филозофски факултет, Сарајево, 1989.
6. Здравка Хасета: Педагошки ефекти програмиране обраде глаголских облика у VI разреду основне школе, Филозофски факултет, Сарајево, 1989.
7. Војислав Илић: Породично васпитање младих као фактор хуманизације односа међу половима, Филозофски факултет, Сарајево, 1990.
8. Симо Нешковић: Педагошка вриједност наших народних умотворина, Филозофски факултет, Сарајево, 1990.

9. Данијела Лакета: Формирање појмова о природи код ученика млађег школског узраста, Учитељски факулте, Врање, 2002.
10. Драгица Ожеговић: Интерперсонална комуникација у дидактичкој теорији и савременој наставној пракси, Филозофски факултет, Бања Лука, 2003.
11. Петар Ђаковић: Откривање и идентификација поремећаја у читању, Филозофски факултет, Бања Лука, 2003.
12. Мухамед Омеровић: Еколошке потребе као детерминанте моделовања програма еколошког васпитања ученика, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2004.
13. Рахела Џидић: Оспособљавање наставника средњих школа за примјену образовно-информационе технологије, Учитељски факултет, Београд, 2004.
14. Берка Клинић: Мултидисциплинарни приступ у раду с родитељима дјече с посебним потребама, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2005.
15. Изолда Османгић: Евалуација примјене наставних иновација у функцији подизања квалитета одгојно-образовног рада, Учитељски факултет, Београд, 2005.
16. Драгана Малешевић: Утицај учења путем открића на развој продуктивног мишљења ученика у почетној настави математике, Учитељски факултет, Врање, 2005.
17. Дијана Вучковић: Теорија рецепције у настави књижевности у млађим разредима основне школе, Учитељски факултет, Београд, 2005.
18. Драженко Јоргић: Утицај повратне информације о вредновању рада наставника на аутокорекцију педагошког дјеловања, Филозофски факултет, Бања Лука, 2005.
19. Здравко Марјановић: Планирање и евалуација као детерминанте моделовања и управљања квалитетном школом, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2005.
20. Маргарета Скопљак: Образовно-васпитни ефекти метода кооперативног учења у разредној настави, Филозофски факултет, Бања Лука, 2006.
21. Зорица Јоцић: Језичко стваралаштво ученика у настави граматике, Учитељски факултет, Београд, 2006.
22. Наташа Николић: Билингвални проблеми у настави српског језика у основним школама Србије, Учитељски факултет, Београд, 2006.
23. Марио Бабић: Улога електронских медија у реализацији наставног процеса, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2006.
24. Ивана Цветановић: Образовање на даљину као савремени модел образовања у иновативним основним школама, Учитељски факултет, Београд, 2008.
25. Драгослав Јовановић: Методичка ефикасност електронског уџбеника у настави информатике, Учитељски факултет, Београд, 2008.
26. Душан Станковић: Интерактивни електронски извори информација у настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2008.
27. Филдуза Прушевић: Образовни садржаји на интернету и њихова примена у процесима учења и подучавања, Учитељски факултет, Београд, 2008.

28. Јелица Сретеновић: Нумерација у почетној настави математике, Учитељски факултет, Београд, 2008.
29. Славица Јашић: Управљање процесом партнерства породице и школе, Учитељски факултет, Београд, 2009.
30. Даниела Томовић: Управљачки поступци ефикасне наставе и учења у млађим разредима основне школе, Учитељски факултет, Београд, 2009.
31. Јелена Стевановић-Дубовац: Примена асинхроних технологија у образовном процесу, Учитељски факултет, Београд, 2009.
32. Игор Солаковић: Систем за образовање на даљину (ДЛС) у функцији унапређења постигнућа студената педагошких факултета, Учитељски факултет, Београд, 2010.
33. Сузана Мунћан: Облици и организација стручног усавршавања наставника разредне наставе, Учитељски факултет, Београд, 2010.
34. Зорица Ђурић: Ефикасност примене софтвера за образовање на даљину у настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2010.
35. Татјана Дражиловић: Web портали у функцији припреме и реализације наставе млађег основношколског узраста, Учитељски факултет, Београд, 2011.
36. Љиљана Ђуровић: Еколошки садржаји у уџбеницима природе и друштва у функцији развоја еколошке свести, Учитељски факултет, Ужице, 2011.
37. Даница Пантовић: Проблемске ситуације у настави српског језика у млађим разредима основне школе, Учитељски факултет, Београд, 2011.
38. Гордана Илић: Оспособљавање наставника за коришћење дидактичких ресурса у Web окружењу, Учитељски факултет, Београд, 2011.
39. Оливера Кнежевић: Утицај електронских медија на успех ученика у млађим разредима основне школе, Учитељски факултет, Београд, 2011.
40. Љиљана Јерковић: Утицај интерактивног стручног усавршавања на савјетодавно-педагошке компетенције наставника у раду са родитељима, Филозофски факултет, Бања Лука, 2012.
41. Санела Калач: Ефикасност примене информатичке технологије у образовању на даљину, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2013.
42. Вида Милојковић: Интернет технологије у реализацији иновативне функције директора школе, Учитељски факултет, Београд, 2013.
43. Тијана Глушица: Интернет технологија у функцији стручног усавршавања наставника, Учитељски факултет, Београд, 2015.
44. Весна Палибрк: Интернет технологија у функцији планирања и реализације наставе предмета Народна традиција, Учитељски факултет, Београд, 2015.
45. Жарко Арбиња: Информационе технологије у функцији неформалног образовања, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2016.
46. Наташа Миловановић: Наставни програми у основној школи и развој географске функционалне писмености, Географски факултет, Београд, 2018.

3.0. Специјалистички радови

3.1. Менторство

1. Владимир Цветановић: Улога учитеља у развијању самосталног и стваралачког рада ученика у настави српскохрватског језика и књижевности, Филозофски факултет, Сарајево, 1991.
2. Вера Ступар: Педагошка вриједност међусобног оцјењивања ученика, Филозофски факултет, Сарајево, 1991.
3. Ивко Николић: Ефекти реализације егземпларне наставе у школи у природи, Учитељски факултет, Београд, 2005.
4. Небојша Пејковић: Културно-историјски споменици Тополе у функцији извођења излета у настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2005.
5. Драган Павловић: Манастири Шумадијске епархије у функцији упознавања завичаја, Учитељски факултет, Београд, 2005.
6. Данијела Степановић: Еколошки садржаји у програмима наставе природе и друштва у покрајини Баден-Виртемберг у СР Немачкој и Републици Србији, Учитељски факултет, Београд, 2006.
7. Весна Катић: Развој основних друштвених појмова код ученика млађег школског узраста, Учитељски факултет, Београд, 2006.
8. Љиљана Мојовић: Могућности извођења планинског модела школе у природи у објекту Стеван Филиповић на Дивчибарама, Учитељски факултет, Београд, 2006.
9. Лидија Милосављевић: Калемегдан као комплекс историјских објеката у функцији реализације садржаја наставе природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2007.
10. Весна Петровић: Еколошки садржаји у програмима природе и друштва у Републици Србији и Републици Италији, Учитељски факултет, Београд, 2008.
11. Ана Спремић: Методичка ефикасност примене мултимедије у настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2008.
12. Мирјана Миливојевић: Иновативни модели рада у настави природе и друштва, Педагошки факултет, Јагодина, 2009.
13. Батица Николић: Манастири Рашко-призренске епархије у функцији упознавања завичаја, Учитељски факултет, Београд, 2009.
14. Татијана Романов: Самостални рад ученика у настави природе и друштва, Учитељски факултет, Београд, 2010.
15. Олгица Стојаковић: Улога Ботаничке баште у реализацији садржаја о биљкама у млађим разредима основне школе, Учитељски факултет, Београд, 2010.
16. Иван Миловановић: Примена проблемског модела рада у настави природе и друштва, Педагошки факултет, Јагодина, 2011.

УЧЕШЋЕ У РАДУ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ СКУПОВА

1. Ефикасност предикције општег школског успјеха у математици на основу способности учења математике, 11. југословенско саветовање школских педагога, психолога и социјалних радника о теми: *Инијердисциплинарни йрилаз у остйварењу циљева и задатјака социјалистичкој самоујравној йреображаја васийињања и образовања*, Суботица, 27-29. септембра 1978.
2. Lernziele und programmierter Unterrichte, међународни научни скуп о теми: *Unterrichte zwischen Automation und Kommunikation*, Манхајм, 25-28. априла 1980.
3. Потреба и могућност вредновања постигнућа студената, међународни научни скуп о теми: *Вредновања йосийи нућа сйуденатја*, Универзитет у Сарајеву, Сарајево, 18-20. априла 1983.
4. Самоуправно испољавање ученика у наставном процесу, 12. саветовање школских педагога, психолога и социјалних радника Југославије о теми: *Остйваривање идејне и васийиине функције школе*, Будва 12-14 октобра 1983.
5. Развијање југословенског социјалистичког патриотизма – битна функција наставе, научно савјетовање о теми: *Развијање и њејовање јујословенској социјалистичкој йаийриоийизма*, Кумровац, 24. и 25. октобра 1983.
6. Потребе и могућности учествовања ученика у васпитно-образовном процесу, научни скуп организован у поводу 75. годишњице живота др Пере Шимлеше о теми: *Насйава у суременој школи*, Загреб, 23. и 24. априла 1985.
7. Стање, проблеми и достигнућа југословенске дидактике, осми округло сто часописа Педагогија о теми: *Сйање, йроблеми и досийи нућа јујословенске йедајојије*, Савез педагошких друштава Југославије, Игман, 30. и 31. маја 1986.
8. Остваривање васпитне функције школе стваралачким ангажовањем ученика у настави, научни скуп о теми: *Одјојна функција школе и друшйва*, Филозофски факултет, Задар, 14. и 15. октобра 1986.
9. Мјесто и улога наставника у процесу мијењања положаја ученика у васпитно-образовној дјелатности, 6. конгрес педагога Југославије о теми: *Улоја йедајојије и йедајошких радника у даљем развоју васийињања и образовања у самоујравном социјалистичком друшйву*, Марибор, 6-8. новембра 1986.
10. Наставничка дјелатност др Мухамеда Мурадбеговића на Филозофском факултету у Сарајеву, научни скуп о теми: *Развојни йуш и сйваралачко дјело йроф. др Мухамеда Мурадбейовића (1928-1983)*, Сарајево, 24. децембра 1986.
11. Актуелна питања марксистичке утемељености васпитања и образовања у нашем самоуправном социјалистичком друштву, **уводни реферат** на научном скупу о теми: *Актуелна йишјања марксистичке уйтемељеносйи васийињања и образовања у нашем самоујравном социјалистичком друшйву*, Републички марксистички центар, Сарајево, 17. јуна 1987.

12. Мјесто и улога педагошко-психолошке службе у унапређивању и вредновању рада ученика, 14. југословенско саветовање стручних сарадника у васпитно-образовним организацијама о теми: *Мјесто и улога педагошко-психолошке службе у унапређивању васпитно-образовног рада*, Приштина, 18. и 19. септембра 1987.
13. Едукативно-правни оквири положаја ученика основне школе, научни скуп о теми: *100 година учитељства у Бих*, Сарајево, 15. октобра 1987.
14. Идејно-воспитно дејство на наставните содржини, југословенски научни скуп о теми: *Идејна функција на васпитно-образовног радног во савремени услови*, Скопје, 28. и 29. октобра 1988.
15. Васпитаник као субјект васпитања, научни скуп са међународним учешћем организован у поводу 100. годишњице рођења А. С. Макаренка о теми: *Субјект васпитања*, Марибор, 11. новембра 1988.
16. Техничко-технолошки и организациони оквири испољавања ученика у наставном процесу, Југословенски симпозијум са међународним учешћем о теми: *Нова информациона и наставна технологија у функцији унапређивања васпитања и образовања*, Врњачка Бања, 21-23. априла 1989.
17. Мјесто и улога васпитаника у васпитно-образовном процесу, **уводни реферат** на 15. југословенском саветовању стручних сарадника у васпитно-образовним организацијама о теми: *Место и улога васпитаника у васпитно-образовном процесу*, Савез педагошких друштва БиХ, Илиџа, 15-17. маја 1989.
18. Савремене тенденције у вредновању рада ученика, Седми конгрес педагога Југославије о теми: *Васпитање и образовање у научно-технолошком развоју Југославије*, Нови Сад, 10-12. маја 1990.
19. Дидактички опус др Николе С. Филиповића, научни скуп о теми: *Живот и стваралачки опус проф. др Николе С. Филиповића* (у поводу 65. годишњице живота), Сарајево, новембра 1991.
20. Новија схватања интенционалности наставе, округли сто о теми: *Иновације у настави – и у будућности*, Београд, 3. априла, 1993.
21. Циљеви васпитања у светлости критички усмерене педагогије, интердисциплинарно научно саветовање о теми: *Циљ васпитања у Југославији и друштвене промене*, Београд, 22. октобра 1993.
22. Критичка епистемолошко-методолошка оријентација у педагогији, образовној дјелатности, Осми конгрес педагога Југославије о теми: *Образовање и људски фактор у процесу садашњих и будућих промена у Југославији*, СПДЈ, Београд, 26. и 27. фебруара 1995.
23. Аутономија личности ученика у критичким теоријама наставе, научни скуп о теми: *Аутономија личности и васпитање*, Педагошко друштво Србије, Београд, 22. и 23. априла 1996.

24. Критичко-методолошко утемељење методике васпитно-образовног рада, научни скуп о теми: *Дометни и њерсејективне методике васпитно-образовног рада*, Филозофски факултет, Бања Лука, 5. и 6. јуна 1997.
25. Критичко преиспитивање вредновања рада ученика и њихове партиципације у вредновању, симпозијум о теми: *Чиниоци и индикатори ефикасности и методе унапређивања основног васпитања и образовања*, Златибор, 28-30. октобра 1997.
26. Теорије о предмету проучавања методике, **уводни реферат** на научном скупу о теми: *Методика – научна и наставна дисциплина*, Учитељски факултет, Јагодина, 5. и 6. децембра 1998.
27. Основне епистемолошко-методолошке оријентације у педагогији, научни скуп о теми: *Ка новој школи: њедајошка исцраживања и школска ѡпракса*, Институт за педагошка исцраживања, Београд, 27. и 28. марта 2001.
28. Проблеми и могућности унапређивања методике разредне наставе, **уводни реферат** на научном скупу о теми: *Проблеми и могућности унапређивања методике разредне наставе*, Учитељски факултет, Београд, 26. новембра 2001.
29. Савремена дидактичка мисао, научни скуп о теми: *Традиција и савременост*, Филозофски факултет, Бања Лука, 4-6. новембра 2004.
30. Концепција математичких способности и њихова класификација, научни скуп о теми: *Даровитост, интеракција и индивидуализација у настави*, Вршац-Темишвар, 23. јуна 2006.
31. Педагошки опус Васе Пелагића, научни скуп о теми: *Дојринос Срба из Босне и Херцеговине науци и култури*, Филозофски факултет, Пале, 20. и 21. маја 2006.
32. Методе поучавања и учења у функцији управљања образовањем, научни скуп о теми: *Дидактичко-методички аспекти ѡромена у основно-школском образовању*, Учитељски факултет, Београд, 31. маја 2007.
33. Картографско описмењавање ученика у млађим разредима основне школе, у Зборнику радова: *Иновације у основно-школском образовању – од ѡстојеће ка могућем*, Београд, Учитељски факултет, Београд, 11. новембра 2008.
34. Менторство у систему професионалне праксе иницијалног образовања учитеља, међународни научни скуп о теми: *Унапређивање образовања учитеља и наставника – од селекције до ѡпраксе*, Педагошки факултет, Јагодина, 19. и 20. маја 2009.
35. Даровитост и инклузивна настава, научни скуп о теми: *Даровити и друштвена елија*, Вршац, 10. јула 2009.
36. Питања и задаци у цбеницима као део инструкционе апаратуре за самостално учење, научни скуп о теми: *Иновације у основно-школском образовању – вредновање*, Учитељски факултет, Београд, 14. децембра 2009.
37. Managing Innovations in Education, међународни научни скуп о теми: *Recent Advances in Artificial Intelligence, Knowledge Engineering & Data Bases*, University of Cambridge, Cambridge, 20-22. фебруара 2010.

38. Computer Aided Research in Managing Educational Process, међународни научни скуп о теми: *Latest Trends on Engineering Education*, Corfu Island, Greece, 22-24. јула 2010.
39. Компјутерски подржана истраживања у управљању наставом, научни скуп о теми: *Стање и перспективе у основном и предшколском васпитању и образовању*, Педагошки факултет, Бијељина, 12. новембра 2010.
40. Аутономија личности ученика – циљ наставе и образовања, међународни научни скуп о теми: *Особљавање наставника за нове улоге*, Српска академија образовања, Београд, 9. децембра 2010.
41. Decision Support system in Physical Education, међународни научни скуп о теми: *Recent Advances in Artificial Intelligence, Knowledge Engineering & Data Bases*, University of Cambridge, Cambridge, 20-22. фебруара 2011.
42. Наставне стратегије за успјешно учење, научни скуп о теми: *Наука и идентитет*, Филозофски факултет, Пале, 21. и 22. маја 2011.
43. Однос глобалних и националних историјских догађаја и развој историјског мишљења у настави природе и друштва, научни скуп о теми: *Наука и глобализација*, Филозофски факултет, Пале, 17 – 19. маја 2013.
44. Наставник у акционим истраживањима, Други конгрес Републике Српске о теми: *Квалификација и образовања у педагошкој теорији и пракси*, Друштво педагога Републике Српске, Јахорина, 1. и 2. марта 2014.
45. Међународни научни скуп, о теми: *Проблеми и дилеме савремене наставе у теорији и пракси*, Учитељски факултет у Београду, Аранђеловац, 26. и 27. мај 2017.
46. Social Status of the Family as a Determinant of the Development of Lateralization, Gross and Fine Motor Skills in Pre-School Children, међународни научни скуп, о теми: *Applied Sciences*, Праг, 19 – 21. маја 2018.
47. Практична примена хеуристичке методе у настави, Научна конференција посвећена др Миленку Пикули, о теми: *Савремени математички проблеми*, Филозофски факултет Пале, Требиње, 12-13. октобра, 2018.
48. Сараднички односи будућих практичара – основа за грађења партнерства у пракси, II међународна научно-стручна конференција, о теми: *Иницијално образовање и стручно усавршавање васпитача – интердисциплинарно у грађењу квалитета*, Висока школа струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре – Сирмиум, Сремска Митровица, 9. новембра 2018.
49. Интердисциплинарни приступ садржајима у настави природе и друштва, IX научни скуп са међународним учешћем, о теми: *Наука и настава данас*, Педагошки факултет, Бијељина, 30. новембра 2018.
50. Истраживачке вештине ученика у настави природе и друштва – између исхода учења и наставних садржаја, међународни научни скуп о теми: *Програмске (ре)форме у образовању и васпитању – изазови и перспективе*, Учитељски факултет, Београд, 20. мај 2019.

51. Теоријско-методолошке претпоставке развијања компетенција ученика путем пројектне наставе, међународни научни скуп о теми: *Пројрамске (ре)форме у образовању и васпитању – изазови и њерсејективне*, Учитељски факултет, Београд, 20. мај 2019.
52. Комплексност стручног оспособљавања учитеља за савремену наставу, међународна научна конференција о теми: *Професионалне компетенције у образовању за 21. век*, Факултет педагошких наука, Јагодина, 23-25 маја 2019.
53. Нове улоге наставника у настави усмереној на ученика, научни скуп о теми: *Иновативни њрисипуј васпитању и образовању: сипање, дилеме и њерсејективне*, Учитељски факултет у Призрену, Лепосавић, 30. маја – 01. јуна 2019.

УЧЕШЋЕ У НАУЧНИМ ПРОЈЕКТИМА

1. *Вредновање рада ученика, наставника и школе*, Републички завод за унапређивање васпитно-образовног рада, Сарајево, 1982.
2. *Хуманизација односа међу њоловима и одговорно родитељство*, Филозофски факултет, Сарајево, 1984.
3. *Тенденције у концепцијама усипстављања опипималних односа између фундаментално-развојној и ѡрофесионално-радној образовања и васпитања*, Филозофски факултет, Сарајево, 1990.
4. *Улоја учиптеља у развијању самосипалној и сипваралачкој рада ученика у разредној настави*, Учитељски факултет, Београд, 1993.
5. *Глобализација и мепиа-теоријске концепције ѡедајошке мепиодолоије*, Министарство науке и заштите животне средине Републике Србије, Београд, 2006.
6. *Промене у основно-школском образовању – ѡроблеми, циљеви, сипраипеије*, Министарство науке и заштите животне средине Републике Србије, Београд, 2006.
7. *Евалуација курикулума Учиптељској факултетипа и ѡримена информационо-комуникационих ипехнолоија ради ѡодизања нивоа квалипетипа наставе*, Министарство науке и заштите животне средине Републике Србије, Београд, 2006.
8. *Концепције и сипраипеије обезбеђивања квалипетипа базичној образовања и васпитања*, Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије, Београд, 2011.

РЕЦЕНЗИЈЕ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ ПУБЛИКАЦИЈА

1. Марко Стевановић: *Рецепција у настави*, Дневник, Нови Сад, 1988.
2. Радован Чокорило: *Породични одјој и вриједносне оријентације ученика*, Веселин Маслеша, Сарајево, 1990.
3. Хашим Муминовић: *Методичка концепција наставе основне школе*, Уџбеници, приручници и дидактичка средства, Сарајево, 1991.
4. Бошко Влаховић: *Трансфер иновација у образовању*, Научна књига, Београд, 1993.

5. Петар Мандић: *Индивидуална комплексност и образовање*, Учитељски факултет, Београд, 1995.
6. Бошко Влаховић и Драгутин Франковић: *Педагошка хрестоматија*, Стручна књига, Београд, 1995.
7. Ивица Радовановић: *Стил њонашања наставника физичкој васпитања*, Учитељски факултет, Београд, 1997.
8. Радован Чокорило: *Вриједносне оријентације школске омладине*, Факултет физичке културе, Нови Сад, 1997.
9. Миленко Кундачина и Грозданка Гојков: *Збирка решених задатака из педагошке психологије*, Учитељски факултет, Ужице, 1998.
10. Стипан Јукић, Живољуб Лазаревић и Весна Вучковић: *Дидактика*, Учитељски факултет, Јагодина, 1998.
11. Петар Мандић, Ивица Радовановић и Данимир Мандић: *Увод у општу и информатичку педагогију*, Учитељски факултет, Београд, 1998.
12. Драго Бранковић: *Педагошке теорије*, Универзитет у Бања Луци, Бања Лука, 1999.
13. Ненад Сузић и др.: *Интерактивно учење*, Министарство просвете Републике Српске, Бања Лука, 1999.
14. Драго Бранковић и др.: *Педагошко-психолошке и дидактичко-методичке основе васпитно-образовног рада*, Друштво педагога Републике Српске, Бања Лука, 1999.
15. Грозданка Гојков, Раденко Круљ и Миленко Кундачина: *Лексикон педагошке методологије*, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 1999.
16. Јован Ђорђевић: *Реформни педагошки покрети у 20. веку*, Учитељски факултет, Београд, 2000.
17. Ненад Сузић и др.: *Интерактивно учење II*, Министарство просвете Републике Српске, Бања Лука, 2000.
18. Миленко Кундачина и Грозданка Гојков: *Библиографија педагошке методологије*, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2000.
19. Петар Стојаковић: *Копиривни стилови и стилови учења*, Филозофски факултет, Бања Лука, 2000.
20. Драган Јешић: *Породица и слободно време младих*, Учитељски факултет, Београд, 2001.
21. Данимир Мандић: *Информациона технологија у образовању*, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2001.
22. Јелена Југовић, Бранка Бечановић и Винка Ковачевић: *Познавање друштва за 4. разред основне школе*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2002.
23. Драго Бранковић и Миле Илић: *Основи педагогије*, Comesgrafika, Бања Лука, 2003.
24. Грозданка Гојков и Биљана Вујасин: *Збирка тезова из дидактике*, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2003.
25. Грозданка Гојков: *Документација*, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2003.

26. Мирко Дејић и Милена Егерић: *Методика наставе математике*, Учитељски факултет, Београд, 2003.
27. Бора Станимировић и Слађана Анђелковић: *Методика наставе природе и друштва*, Учитељски факултет, Врање, 2003.
28. Јелена Југовић и Јасна Радојичић: *Албум моје државе*, Радни листови за познавање друштва за 4. разред основне школе, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2003.
29. Сефедин Шеховић и Селим Шаћировић: *Да учење буде лако*, Клуб НТ, Београд, 2004.
30. Снежана Аздејковић и Јелена Југовић: *Свети око нас*, Уџбеник са радном свеском за први разред основне школе, Народна књига, Београд, 2004.
31. Милица Ђук и Мирослав Маринковић: *Здрави били*, Здравствено васпитање за први разред основне школе, Нова школа, Београд, 2004.
32. Драгољуб Вишњић и Драган Мартиновић: *Методика физичког васпитања*, БИГЗ Publishing, Београд, 2005.
33. Грозданка Гојков: *Увод у педагошку методологију*, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2005.
34. Драго Бранковић и др.: *Иновације у универзитетској настави*, Филозофски факултет, Бања Лука, 2005.
35. Вук Милатовић: *Методика наставе почешног читања и писања*, Топи, Београд, 2005.
36. Зоран Станковић: *Примена наставе на више нивоа сложености мултимедијалним ресурсима у настави природе и друштва*, Филозофски факултет, Ниш, 2005.
37. Јасна Радојичић, Љиљана Црномарковић, Снежана Аздејковић и Јелена Југовић: *Природа и друштво*, Уџбеник са радном свеском за трећи разред основне школе, Народна књига, Београд, 2005.
38. Данимир Мандић и Мирослава Ристић: *WEB портали и образовање на даљину у функцији подизања квалитета наставе*, Медиаграф, Београд, 2006.
39. Сефедин Шеховић: *Дидактика*, Учитељски факултет, Београд, 2006.
40. Велизар Недовић и Сефедин Шеховић: *Учење и читање у савременој култури*, Учитељски факултет, Београд, 2006.
41. Грозданка Гојков: *Мета-теоријске концепције педагошке методологије*, Виша школа за образовање васпитача, Вршац, 2006.
42. Нада Вилотијевић: *Интегративна настава природе и друштва*, Школска књига, Београд, 2006.
43. Љиљана Црномарковић, Јасна Радојичић, Снежана Аздејковић и Јелена Југовић: *Природа и друштво*, Уџбеник са радном свеском за четврти разред основне школе, Народна књига, Београд, 2006.
44. Нада Вилотијевић: *Практикум из методике наставе природе и друштва*, Merlin company, Београд, 2007.
45. Раденко Круљ, Синиша Стојановић и Јелена Круљ-Драшковић: *Увод у методологију педагошких исцртавања са статистиком*, Учитељски факултет, Врање, 2007.

46. Бранко Јовановић и Оливера Кнежевић-Флорић: *Основи методологије педагошких истраживања са статистиком*, Педагошки факултет, Јагодина, 2007.
47. Грозданка Гојков: *Квалификативна истраживачка парадиџма у педагогији*, Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Вршац, 2007.
48. Вера Радовић: *Феминизација учитељској професији*, Учитељски факултет, Београд, 2007.
49. Зорица Веиновић: *Настава у природи и друштва у функцији одрживог развоја*, Учитељски факултет, Београд, 2007.
50. Ђуро Сврдлин: *Радост и страх у завичају*, Завод за уџбенике и наставна средства, Источно Сарајево, 2007.
51. Сања Благоданић: *Методичка ефикасност мреже појмова*, Учитељски факултет, Београд, 2008.
52. Данимир Мандић и Мирослава Ристић: *Практикум из информатике*, Merlin Company, Ваљево, 2008.
53. Данимир Мандић и Мирослава Ристић: *Практикум из образовне технологије*, Merlin Company, Ваљево, 2008.
54. *Teacher's Role in Contemporary Education*, (зборник радова) Učiteljski fakultrt, Beograd i Panstwowa Wyzsza Szkola Zawodowa w Nowym Saczu, Nowy Sacz, 2008.
55. Ирена Голубовић-Илић: *Индивидуализација наставе у природи и друштва*, Педагошки факултет, Јагодина, 2008.
56. Ратко Дунђеровић, Ивица Радовановић и Сватлана Леви: *Управљање разредом*, Учитељски факултет, Београд, 2009.
57. Миле Илић: *Инклузивна настава*, Филозофски факултет, Источно Сарајево, 2009.
58. Јелена Максимовић: *Различити методолошки приступи у истраживању школској неуспеху*, Филозофски факултет, Ниш, 2009.
59. Борис Кожух и Јелена Максимовић: *Обрада података у педагошким истраживањима*, Филозофски факултет, Ниш, 2009.
60. *Student in Contemporary Learning and Teaching*, (зборник радова) Panstwowa Wyzsza Szkola Zawodowa w Nowym Saczu, Nowy Sacz i Učiteljski fakultet, Beograd, 2009.
61. Зоран Аврамовић и Миља Вујачић: *Наставник између теорије и наставне праксе*, Институт за педагошка истраживања, Београд, 2010.
62. Душан Ристановић: *Хеуристички модел наставе*, Учитељски факултет, Јагодина, 2010.
63. Драго Бранковић и Миле Илић: *Увод у педагогију и дидактику*, Комесграфика, Бања Лука, 2010.
64. Ненад Сузић: *Правила писања научног рада: АПА и други стандарди*, XBS, Бања Лука, 2010.
65. Данимир Мандић: *Интернет технологије*, Чигоја штампа, Београд, 2010.
66. Младен Вилотијевић и Нада Вилотијевић: *Пројектна настава*, Школска књига, Београд, 2010.
67. Гордана Мишчевић-Кадиевић: *Кооперативна настава у природи и друштва и квалификациони знања ученика*, Учитељски факултет, Београд, 2010.

68. Борис Кожух и Јелена Максимовић: *Дескриптивна статистика у педагошким истраживањима*, Филозофски факултет, Ниш, 2011.
69. Ивко Николић: *Објекти за извођење насјаве природе и друштва*, Атос, Крагујевац, 2011.
70. Младен Вилотијевић, Ивица Радовановић и Светлана Леви: *Менаџмент у образовању*, Учитељски факултет, Београд, 2011.
71. Радован Чокорило: *Педагогија спорта*, Факултет спорта и физичког васпитања, Нови Сад, 2012.
72. Сефедин Шеховић: *Дидактика – теорија учења и поучавања*, Учитељски факултет, Београд, 2012.
73. Јелена Максимовић: *Акциона истраживања у педагошкој теорији и пракси*, Филозофски факултет, Ниш, 2012.
74. Игор Солаковић: *Систем за образовање на даљину на насјавничким факултетима*, Центар за образовну технологију Републике Српске, Бијељина, 2012.
75. Александар Стојановић и Александра Мандић: *Методика развоја њочених математичких њјмова*: практикум, Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Вршац, 2012.
76. Биљана Сладоје-Бошњак: *Метаконитивне стратегије и насјава*, Универзитет у Источном Сарајеву - Филозофски факултет Пале, Пале, 2013.
77. Вера Ж. Радовић: *О насјавним методима* (изабрани радови) Учитељски факултет, Београд, 2013.
78. Драган Јешић: *Методика васпитног рада*, Педагошки факултет у Јагодини, Јагодина, 2013.
79. Сања Благданић: *Историјски садржаји у насјави природе и друштва*, Учитељски факултет, Београд, 2014.
80. Весна Картал: *ТИМСС 2011 – природне науке*, Институт за педагошка истраживања, Београд, 2014.
81. Грозданка Гојков, Александра Гојков-Рајић и Александар Стојановић: *Хеурстичке дидактичке стратегије у високошколској насјави*, Висока школа струковних студија за образовање васпитача, Вршац, 2014.
82. Вера Радовић: *Rhetorice docens – стандарди за примену монолошке методе у насјави*, Завод за уџбенике, Београд, 2015.
83. Златко Павловић: *Облици васпитања и онтогенеза*, Универзитет у Источном Сарајеву - Филозофски факултет Пале, Пале, 2015.
84. Љиљана Живковић, Славољуб Јовановић и Вујадин Рудић: *Методика насјаве географије*, Српско географско друштво, Београд, 2015.
85. Јелена Максимовић и Јелена Османовић: *Истраживање педагога у школи: примери рефлексивне праксе*, Филозофски факултет, Ниш, 2015.
86. Младен Вилотијевић и Данимир Мандић: *Управљање развојним променама у васпитно-образовним условима*, Учитељски факултет, Београд, 2015.

87. Мирко Дејић, Милана Егерић и Александра Михајловић: *Методика математике у разредној настави*, Факултет педагошких наука, Јагодина, 2015.
88. Радован Чокорило: *Педагогија и педагогија спорта*, Универзитет у Новом Саду - Факултет спорта и физичког васпитања, Нови Сад, 2015.
89. Ивко Николић: *Улоге наставника у природи и друштва у школи која се убрзано мења*, Школска књига, Београд, 2015.
90. Слободан Станојловић и Данимир Мандић: *Хијермеђији у настави и учењу*, Учитељски факултет, Београд, 2016.
91. Ивко Николић: *Компјенцијски присуји настави у природи и друштву*, Школска књига, Београд, 2016.
92. Александар Стојановић и Драгана Богавац: *Методичке стратегије развоја децијих компјенцијала у савременој предшколској услову*, Учитељски факултет, Београд, 2016.
93. Златко Павловић: *Увод у педагошку социјалистику*, Универзитет у Источном Сарајеву - Филозофски факултет Пале, Пале, 2016.
94. Бранка Ковачевић: *Васпитање у настави*, Универзитет у Источном Сарајеву - Филозофски факултет Пале, Пале, 2016.
95. Сефедин Шеховић и Филдуза Прушевић Садовић: *Дидактички практикум*, Учитељски факултет, Београд, 2017.
96. Ирена Голубовић-Илић: *Истраживачке активности у настави у природи и друштву*, Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, 2017.
97. Мирослава Ристић и Данимир Мандић: *Образовање на даљину*, Учитељски факултет, Београд, 2017.
98. Јелена Максимовић: *Акциона истраживања и рефлексивна пракса*, Филозофски факултет, Ниш, 2017.
99. Бранка Ковачевић, *Студенти у савременој настави*, Универзитет у Источном Сарајеву - Филозофски факултет Пале, Пале, 2017.
100. Младен Вилотијевић, Нада Вилотијевић и Данимир Мандић: *Пројектна настава у ИКТ окружењу*, Учитељски факултет, Београд, 2018.
101. Зорица Ковачевић: *Особљивање за самостално учење*, Учитељски факултет, Београд, 2018.
102. Зорица Веиновић: *Улога деце у очувању животног средине и/у одрживом друштву: прилози васпитању и образовању за одрживи развој*, Учитељски факултет, Београд, 2018.
103. Љиљана Живковић: *Школска пракса*, Српско географско друштво, Београд, 2018.
104. Биљана Сладоје-Бошњак: *Процес научног сазнања у педагогији*, Матична библиотека, Источно Сарајево, 2018.
105. Ивко Николић и Милица Ђук: *Свет око нас*, Уџбеник са радном свеском за други разред основне школе, Нова школа, Београд, 2019.
106. Душан Ристановић: *Пројектни модел наставе у природи и друштву*, Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, 2019.

107. Биљана Сладоје Бошњак: *Теоријолошки аспекти у васпитању – допринос историји националне педагогије*, Јасен, Београд, 2019.
108. Јелена Р. Круљ: *Дидактичка истраживања у педагошкој теорији и образовно-васпитној пракси*, Учитељски факултет у Лепосавићу, Лепосавић, 2019.
109. Петар Рајчевић: *Учевина и школа*, Бирилица, Нови Сад, 2019.
110. Звездан Арсић: *Дидактички хоризонти*, Филозофски факултет, Косовска Митровица, 2019.
111. Јелена Максимовић и Јелена Османовић: *Стилистички шестови у педагошким истраживањима*, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, Ниш, 2020.
112. Миланка Џиноввић и Милутин Тадић: *Географски појмови кроз олеге*, Учитељски факултет, Београд, 2020.
113. Сефедин Шеховић и Филдуза Прушевић Садовић: *Дидактика – савремени појмови*, Учитељски факултет, Београд, 2020.
114. Драго Бранковић: *Идентичети српске педагогије*, Друштво чланова Матице српске у Републици Српској, Бањалука, 2020.

УРЕЂИВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

1. Одговорни уредник часописа *Наша школа*, Сарајево (1989-1992)
2. Члан Редакције часописа *Педагогија*, Београд (1989-1995)
3. Главни и одговорни уредник часописа *Педагогија*, Београд (1997-2002)
4. Члан Редакције часописа *Иновације у настави*, Београд (1993-2003)
5. Члан Редакције часописа *Наша школа*, Бања Лука (1994-2004)
6. Члан Редакције часописа *Учење и настава*, Београд (2015 -)
7. Члан Уредништва међународног научног часописа *Croatian Journal of education*, Загреб (2016 - 2018)
8. Члан Редакције часописа *Методичка теорија и пракса*, Београд (2017 -)
9. Члан Уредништва часописа *Нова школа*, Бијељина (2017 -)

ЛЕКСИКОНСКЕ ОДРЕДНИЦЕ

ДИДАКТИКА (грч. *didasko* – поучавам, *didaskein* – поучавати) – наука о → **настави**. Термин *д.* у педагошку терминологију увео је, почетком XVII века, Волфганг Ратке, немачки мислилац и реформатор васпитно-образовног система. Оснивач научне *д.*, чешки → **педагог** Јан Амос Коменски, књигом *Велика дидактика* (1657) учинио је да се термин устали у дидактичкој комуникацији и наставној пракси. Назив *д.* задржан је до данас у германским и словенским земљама. У романским и англосаксонским земљама, нарочито у САД, термин *д.* није потпуно прихваћен – уместо њега јављају се термини → **курикулум**, технологија инструкције, → **образовна технологија**, → **моделовање** процеса учења и сл. – Постојала су и постоје различита

схватања *g*. Првобитно је *g*. дефинисана као вештина поучавања, потом као теорија образовања, теорија наставе, теорија образовања и наставе итд. У новијој уџбеничкој литератури налазимо и следећа одређења: *g*. је општа методика (С. Гогола); *g*. је педагошка дисциплина која проучава опште законитости и категорије васпитно-образовног рада у настави (Т. Продановић); *g*. је педагошка дисциплина која проучава законитости → **образовања** (В. Пољак); *g*. је педагошко-андрагошка наука која проучава чиниоце и токове наставе (Н. Филиповић), *g*. је наука о општим законитостима наставе (М. Баковљев); *g*. је посебна педагошка дисциплина која проучава суштинске проблеме образовања и → **васпитања** путем наставе и учења (Ј. Ђорђевић); *g*. је педагошка дисциплина која проучава опште проблеме и законитости наставе и учења (М. Вилотијевић) итд. Данас не постоји усаглашено схватање ни у погледу научног статуса *g*. (→ **вештина**, теорија, научна дисциплина, наука) ни у погледу предмета проучавања *g*. (поучавање, образовање, настава, образовање и настава, настава и учење, васпитно-образовни рад у настави итд.).

У другој половини прошлог века дошло је до интензивног развоја дидактичке науке и појаве различитих → **дидактичких теорија** и дидактичких дисциплина. Њихова појава детерминисана је *доминацијом* → **истраживачке традиције** (духовно-научна *g*., емпиријско-експериментална *g*., критичко-конструктивна *g*.), *верџикалном диференцијацијом g*. (→ **предшколска g**., основношколска *g*., средњошколска *g*., високошколска *g*., андрагошка *g*.), *инијеријацијом g*. са *дружим наукама* (филозофска *g*., психолошка *g*., социолошка *g*., комуникацијска *g*., → **медијска g**., кибернетичка *g*., курикуларна *g*., глотодидактика, теледидактика и сл.), доминацијом фактора *наставног рада* (→ **ученик**, → **наставник**, → **наставни садржаји**) итд. У дидактичкој теорији највише пажње до сада је посвећивано разради и промишљању гносеолошки утемељених дидактичких праваца (сензуалистичка *g*., интелектуалистичка *g*., неотомистичка *g*., прагматистичка *g*., егзистенцијалистичка *g*. и марксистичка *g*.), дидактичких праваца методолошког обележја (нормативна *g*., духовно-научна *g*., експериментална *g*. и сл.) и → **дидактици „нове“ школе**. Шездесетих година прошлог века појавили су се: *g*. као теорија образовања, *g*. као теорија наставе (поучавања и учења), комуникативна *g*., информационо-кибернетичка *g*. и курикуларни покрет. Курикуларни покрет извршио је значајан утицај и одиграо битну улогу у трансформацији наведених дидактичких праваца. Под утицајем теорије курикулума и темељних научних постулата комуникативне *g*. (симболичког интеракционизма, комуникације и → **еманципације** као циља образовања) дошло је до знатније трансформације дидактичких праваца који су се појавили шездесетих година. Тако су осамдесетих година прошлог века настале следеће дидактичке теорије и правци: критички-конструктивна *g*., наставак *g*. као теорије образовања; *g*. као теорија учења, → **хамбуршка дидактичка школа**, настала из *g*. као теорије наставе (поучавања и учења), → **берлинске дидактичке школе**; информационо-кибернетичка *g*. остала је неизмењена; критичко-комуникативна *g*. развила се из комуникативне *g*. У новијој дидактичкој литератури сусрећу се и следеће дидактичке теорије: реалистичка *g*., структурална *g*., *g*. као теорија интеракције, системска *g*., *g*. заснована на теорији односа, *g*. активности и искуства и сл. Проучавања су показала, код нас и у свету, да се на дидактичке правце и системе

гледа и с позиција места и улоге учесника (ученика и наставника) у настави, јер они изражавају суштинске односе у њој. У правцима који припадају *објективистичким* и *позитивистичким* тенденцијама у *г.*, на ученика се гледа као на објекат свих процеса (структурална *г.*, *г.* као теорија система и кибернетичко-информациона *г.*); у правцима који припадају *инструменталистичким* и *материјалистичким* тенденцијама, ученик се третира као субјекат свих процеса (комуникативна *г.* и критичко-комуникативна *г.*); *индивидуалистички* и *интеракционистички* усмерени правци у савременој *г.* ученика виде као субјекат и објекат процеса образовања и учења (*г.* као теорија образовања и критичко-конструктивна *г.* као њен наставак, *г.* као теорија наставе, *г.* као теорија учења, интеракционистичка *г.*, реалистичка *г.*, *г.* заснована на теорији односа и *г.* активности и искуства).

Различите *г.* и дидактичке теорије резултат су, пре свега, различитих методолошких приступа и истраживачких традиција. Наглашавањем духовно-научне оријентације, хуманистичког и историјско-херменеутичког приступа утицало се на појаву *г.* као теорије образовања. Истицањем позитивистичке и неопозитивистичке педагошке оријентације и емпиријско-искуствене и експерименталне методе, у први план су избиле: *г.* као теорија поучавања и учења, *г.* као теорија учења, информационо-кибернетичка *г.* и др. Осим духовно-научне и позитивистичке оријентације у *г.*, све је присутнија и критичка оријентација – захваљујући критичким теоријама друштва. Метода критике друштва и идеологије епистемолошко-методолошки одређује критичку оријентацију у *г.*, којој припадају пре свега критичко-конструктивна *г.* и критичко-комуникативна *г.* Дидактичко поље чине: циљ и → **задачи наставе**, наставни садржаји, артикулација наставе, врсте наставе, → **наставне методе**, → **дидактички принципи**, → **организација наставе**, → **облици рада у настави**, → **фактори наставе**, → **наставна средства**.

Лит.: М. Вилотијевић, *Дидактика*, 1999; М. Bakovljević, *Didaktika*, 1992; V. Bandur, „Savremene didaktičke teorije“, *Naša škola*, 3–4, 1991; Н. Gudjons i dr.: *Didaktičke teorije* (прев.), 1994; Ј. А. Komenski, *Velika didaktika* (прев.), 1954; W. F. Kron, *Grundwissen Pädagogik*, 1988; V. Poljak, *Didaktika* 1970; Т. Продановић, *Основи дидактике*, 1968; N. Trnavac – Ј. Đorđević, *Pedagogija*, 1992; N. Filipović, *Didaktika*, 1977.

В. Б.

(Лексикон образовних термина, Учитељски факултет, Београд, 2014: 148-150)

МЕТОДИКА (грч. *meta* – са, *odos* – путник) наука која проучава законитости → **васпитања** и → **образовања** у оквиру једног → **наставног предмета** или васпитно-образовног подручја, односно → **модула** (логички повезано више наставних предмета и/или васпитно-образовних тема). У новијој руској, немачкој и српској лексикографској литератури (речницима, лексиконима и енциклопедијама) и → **уџбеницима** налазимо следећа одређења: *м.* је педагошка наука која проучава законитости → **наставе** одговарајућег предмета; *м.* је педагошка дисциплина која се бави задацима и организацијом васпитно-образовног рада у оквиру појединих наставних предмета; *м.* је наука о методама и њиховој примени у педагошком процесу; *м.* је педагошка дисциплина која проучава законитости васпитања и образовања путем једног наставног предмета, односно васпитно-образовног подручја; *м.* је дидактичка дисциплина која проучава законитости наставе једног наставног предмета. Данас међу методичарима не

постоји усаглашено схватање ни у погледу *научној стипијуса м.* (вештина, научна дисциплина, наука), ни у погледу *предмета проучавања м.* (настава, васпитање и образовање, организација васпитно-образовног рада, методе и њихова примена у педагошком процесу итд.), ни у погледу *назива м.* (нпр. методика наставе математике, методика математике, дидактика математике, методика математичког образовања, теорија наставе математике и сл.), па ни у погледу *научне утемељености м.* (педагошко-дидактичка, стручна, психолошка и сл.). – У последње време *м.* се интензивно развија. На данашњем степену њенога развоја дошло је до диференцијације пре свега с обзиром на наставне предмете (нпр. *м.* наставе математике), васпитно-образовна подручја (нпр. *м.* наставе геометрије) и с обзиром на ниво васпитања и образовања (нпр. → ***м. предшколског васпитања и образовања***, → ***м. разредне наставе*** и сл.).

Постојала су и постоје различита схватања о предмету проучавања и називу *м.* Углавном се предмет проучавања *м.* везује уз одређени наставни предмет (тада је реч о предметној дидактици) или наставни модул. Везујући предмет проучавања уз наставни предмет или наставни модул, што се најчешће чини у оквиру педагогистички усмерене *м.*, бира се и одговарајући термин за ту предметност. Отуда називи: методика наставе српског језика (наставни предмет), методика наставе језичко-уметничког образовања и методика наставе почетног читања и писања (васпитно-образовно подручје или наставни модул). На садашњем степену развоја науке, посебно педагошке, *м.*, према неким мишљењима, проширује свој предмет проучавања и на слободне активности и друге облике васпитно-образовног рада, тј. на васпитно-образовни процес у целини (постојање *м.* језичког васпитања и образовања, *м.* математичког образовања и сл., то потврђује). Назив *м.* изводи се и према науци или уметности на којој се заснива, што истичу нарочито заговорници сцијентистички усмерене *м.* (тако, нпр., имамо: *м.* српског језика, *м.* математике итд.). У последње време, због наглашене повезаности → ***дидактике*** (опште *м.*) и појединих *м.* (специјалних, предметних дидактика) и дидактичке утемељености *м.*, све чешће се употребљава термин дидактика уместо термина *м.* (нпр., дидактика књижевности, дидактика физике и сл.). Та терминологија нарочито је афирмисана на германском и романском језичком подручју. Било би више-струко корисно да се ова терминологија устали и на српском језичком подручју.

У методичкој литератури присутна су два релативно супротстављена приступа (концепта, → ***модела***) методици: *недајоизовани* (*м.* одговара на питање *како*) и *сцијентизовани* (*м.* одговара на питање *шта*). Теоретичари и практичари који долазе из предметне (матичне, супстанцијалне) струке опредељују се за утемељење *м.* које полази од → ***наставног садржаја*** који се преузима из научних или уметничких дисциплина. На овај начин жели се створити, уместо педагогизоване, нови, сцијентизовани модел *м.*, који се заснива пре свега на одговарајућем научном садржају. Међутим, потребно је нагласити да између научних и → ***наставних садржаја*** свакако постоји изванпаралелизам, али се ти садржаји не могу поистоветити. Дидактичко-методичком трансформацијом научних садржаја не сме се довести у питање њихова научност, али се не сме допустити ни дословно пресликавање науке у наставни предмет, и то како у погледу обима и дубине (интензитета), тако и у погледу распореда садржаја. Дословно пресликавање појединих наука (научних дисциплина) у наставне предмете довело би до сцијенти-

зације садржаја наставе, на штету његове педагогизације. Садржај наставе, нарочито у млађим / нижим → **разредима** → **основне школе**, мора бити довољно педагогизован – примерен психофизичким и васпитно-образовним могућностима деце и ученика, при чему се не сме из вида изгубити научност садржаја који се узимају из одговарајућих матичних наука. Ускладити сцијентистичке утицаје са законитостима васпитања и образовања основни је смисао дидактичко-методичке трансформације садржаја, те суштина и иманентно обележје савремене *м.* Присталице сцијентизоване (стручне) *м.* губе из вида не само законитости васпитно-образовног процеса него и његов гносеолошки, психолошки и педагошки контекст. Запостављање педагошке, дидактичке и психолошке компоненте доводи до пренаглашавања уже стручне компоненте. Тако се појављује становиште према коме је довољно познавање садржаја (струке, науке), а то ће осигурати и познавање *м.* Заговорници тога приступа наступају с максимумом *ко зна сѝруку, зна и мейодуку*. Тиме се доводи у питање предметно-методолошка аутономија *м.*

Лит.: В. Банђур, *Педагошко-мейодолошко уџемељење мейодике разредне наставе*, 2001; А. Веџен, *Methodika – znanost o poučavanju nastavnog predmeta*, 2008; М. Вилотијевић, *Дидактика*, 1999; *Дометии и ѱерсѝекѝиве мейодике васѝиѝино-образовноѝ рага*, зборник, 1997; Ђ. Лекић, *Мейодика разредне наставе*, 2005; *Methodika u sustavu znanosti i obrazovanja*, zbornik, 1986; *Мейодика – научна и наставна дисциплина*, зборник, 1998; N. Filipović, *Didaktika*, 1977.

В. Б.

(Лексикон образовних термина, Учитељски факултет, Београд, 2014: 404-401)

МЕТОДИКА РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ – назив за → **методику** која проучава → **разредну наставу** – наставу у млађим / нижим → **разредима** → **основне школе** (ређи је али можда адекватнији назив → **дидактика** разредне наставе); припада четвртој генерацији наука (друга половина XX века). У оквиру методичке науке, која је већ ушла у фазу сопствене диференцијације, афирмисале су се различите методичке дисциплине. Неке од њих добиле су и статус академских дисциплина – предају се као самосталне наставне дисциплине (студијски предмети) на → **високошколским установама**. Резултат те диференцијације јесте и *м. р. н.* (методика елементарне наставе, примарног образовања, наставе у млађим разредима основне школе). Њом су обухваћене методике наставних предмета прописаних → **наставним планом** за млађе / ниже разреде основне школе. Реч је, пре свега, о следећим методикама: методика наставе српског језика и књижевности, методика наставе математике, методика наставе природе и друштва, методика наставе физичког васпитања, методика наставе ликовне културе и методика наставе музичке културе. *М. р. н.* се у Србији у последње време развија интензивно, нарочито после отварања (1993) учитељских и педагошких → **факултета**. О њеном развоју уверљиво сведочи и → **акредитација** докторских → **студија** из те научне области (2010) на учитељским факултетима у Београду, Ужицу и Врању. У оквиру студијског програма изучава се и предмет *Теоријско-мейодолошки ѝроблеми мейодике разредне наставе*. Докторске студије претпоставка су али и резултат развоја *м. р. н.* и методичке науке у целини.

Постоје различите теорије о предмету проучавања *м. р. н.* Најчешће се предметом методике сматра → **настава** појединих → **наставних предмета** или наставних области. Тако се кон-

ституишу методичке дисциплине типа: методика наставе математике, методика наставе природе и друштва, методика наставе почетног читања и писања и сл. *М. р. н.* се, на данашњем степену развоја науке, посебно педагошке, не исцрпљује само у настави, јер настава није једини облик васпитног и образовног рада у → **школи**. Она обухвата шири предмет проучавања – *васпийно-образовни процес* у свим његовим појавним облицима. То су, осим наставе, различити облици ваншколских и ваннаставних делатности, односно слободних активности у одређеној предметној области. На тај начин *м. р. н.* предмет проучавања проширује с наставе и на слободне активности и друге облике васпитно-образовног рада у млађим разредима основне школе. Стога говоримо да је *м. р. н.* наука која проучава законитости → **васпитања** и → **образовања** → **ученика** у млађим разредима основне школе уз помоћ садржаја наставних предмета, васпитно-образовних → **модула** и слободних активности прописаних наставним планом (I–IV). Резултат овог концепта одражава се и на називе методика: методика језичког васпитања и образовања, методика математичког образовања и васпитања, методика природнонаучног и друштвеног васпитања и образовања и сл. Ако се предметом *м.р.н.* сматрају *наставни садржаји* онда имамо назив типа: методика математике. У методичкој теорији и пракси сусрећемо и називе типа: дидактика математике, теорија наставе математике и др. Шта је, дакле, предмет проучавања *м. р. н.*: → **наставни процес**, васпитно-образовни процес или наставни (научни) садржаји? Област њенога → **истраживања** јесте настава и други облици васпитно-образовног рада у оквиру појединог наставног предмета или наставног подручја. То је наука о наставним предметима и васпитно-образовним подручјима у млађим разредима основне школе. Ово упућује на закључак да је предмет проучавања *м. р. н.* процес који се разуме као процес васпитања и образовања. Прецизније, *м. р. н.* проучава законитости васпитања и образовања у појединим наставним предметима или наставним модулима (областима) који се изучавају у млађим разредима основне школе. Основне функције *м. р. н.* и појединих методика које њој припадају јесу откривање законитости васпитно-образовног рада ради обогативања методичке теорије и унапређивања методичке (васпитно-образовне) праксе у настави одређеног наставног предмета или у наставној области. То значи да је *м. р. н.* у функцији унапређивања теорије и праксе наставе и других облика васпитног и образовног рада у оквиру појединих наставних предмета и области у млађим разредима основне школе; она је истовремено и претпоставка и резултат развоја методичке теорије и → **методичке праксе**. Основна поља *м. р. н.* чине: циљ и задаци разредне наставе, → **наставни садржаји** у млађим разредима основне школе, → **наставне методе**, → **дидактички принципи**, организација разредне наставе (планирање, реализација и вредновање), облици рада у разредној настави, → **фактори наставе**, → **наставна средства**.

Лит.: В. Банђур, *Педагошко-методолошко ушмељење методике разредне наставе*, 2001; А. Вежен, *Methodika – znanost o poučavanju nastavnog predmeta*, 2008; М. Вилотијевић, *Дидактика*, 1999; *Домети и њерсејективне методике васпийно-образовног рада*, зборник, 1997; Ђ. Лекић, *Методика разредне наставе*, 2005; *Methodika i sustavi znanosti i obrazovanja*, zbornik, 1986; *Методика – научна и наставна дисциплина*, зборник, 1998; N. Filipović, *Didaktika*, 1977.

В. Б.

(Лексикон образовних термина, Учитељски факултет, Београд, 2014: 418-419)